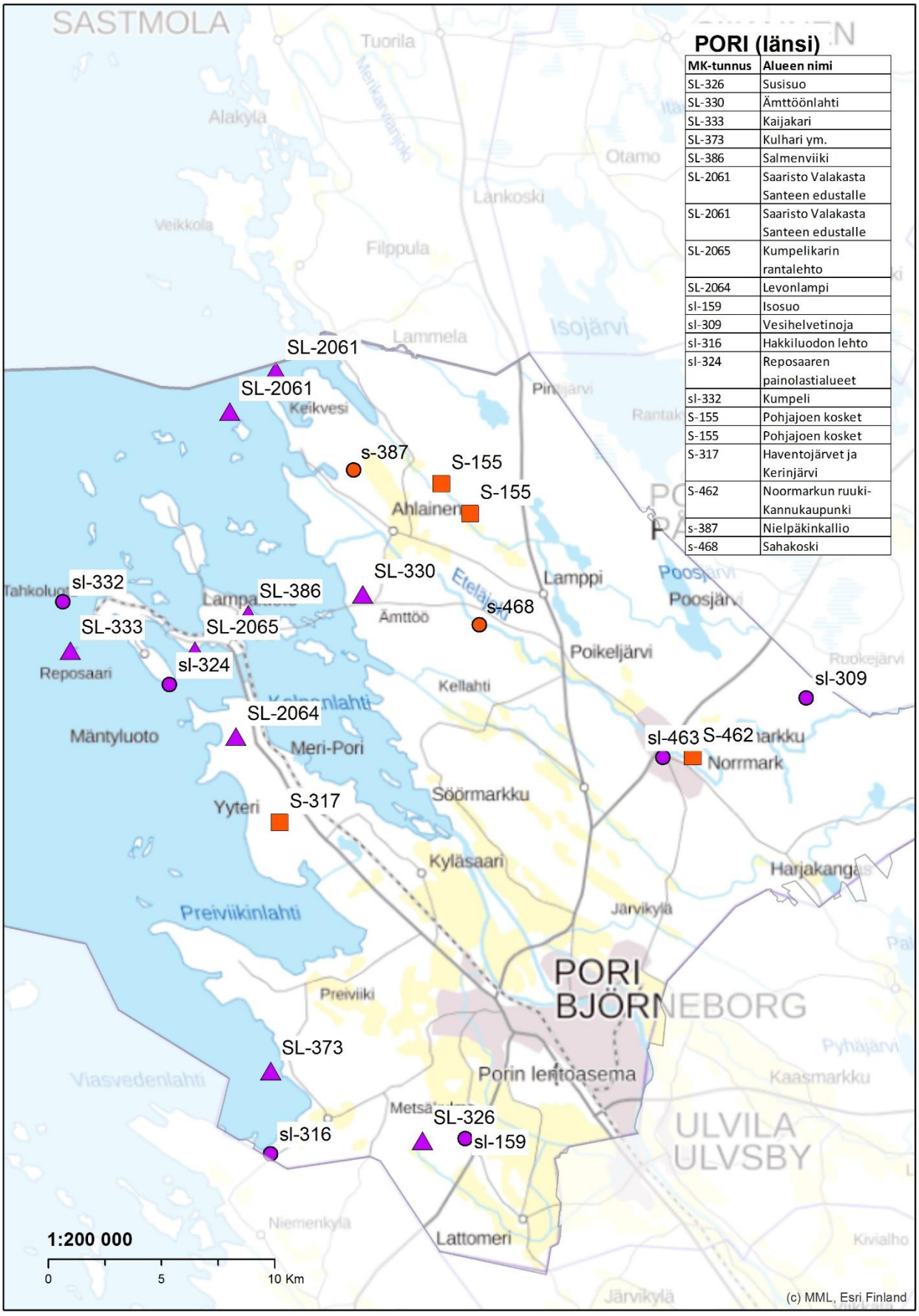
PORI (länsi)
MK-tunnus | Alueen nimi
SL-326 | Susisuo
SL-330 | Ämttöönlahti
SL-333 | Kaijakari
SL-373 | Kulhari ym.
SL-386 | Salmenviiki
SL-2061 | Saaristo Valakasta Santeen edustalle
SL-2061 | Saaristo Valakasta Santeen edustalle
SL-2065 | Kumpelikarin rantalehto
SL-2064 | Levonlampi
sl-159 | Isosuo
sl-309 | Vesihelvetinoja
sl-316 | Hakkiluodon lehto
sl-324 | Reposaaren painolastialueet
sl-332 | Kumpeli
S-155 | Pohjajoen kosket
S-155 | Pohjajoen kosket
S-317 | Haventojärvet ja Kerinjärvi
S-462 | Noormarkun ruuki-Kannukaupunki
s-387 | Nielpäkinkallio
s-468 | Sahakoski
SASTMOLA
Tuorila
Alakylä
Otamo
Länkoski
Veikkola
Filppula
Lammela
Isojärvi
Pinnijärvi
Keikvesi
SL-2061
SL-2061
s-387
S-155
S-155
Ahlainen
SL-330
Ämttöö
Etelälahti
Lamppi
Poosjärvi
Poosjärvi
Tahkoluoto
sl-332
SL-386
Lampaluoto
s-468
SL-333
SL-2065
Reposaari
sl-324
Poikeljärvi
Ruokejärvi
sl-309
Kellahti
Kolsaanlahti
SL-2064
Mäntyluoto
Meri-Pori
sl-463
S-462
Norrmark
Söörmarkku
Yyteri
S-317
Kyläsaari
Harjakangas
Järvikylä
Preiviikinlahti
PORI
BJÖRNEBORG
Preiviiki
SL-373
Viasvedenlahti
Porin lentoasema
Pyhäjärvi
Kaasmarkku
Metsäpuro
SL-326
sl-159
sl-316
ULVILA
ULVSBY
Niemenkylä
Lattomeri
Kivialho
Järvikylä
1:200 000
0
5
10 Km
(c) MML, Esri Finland

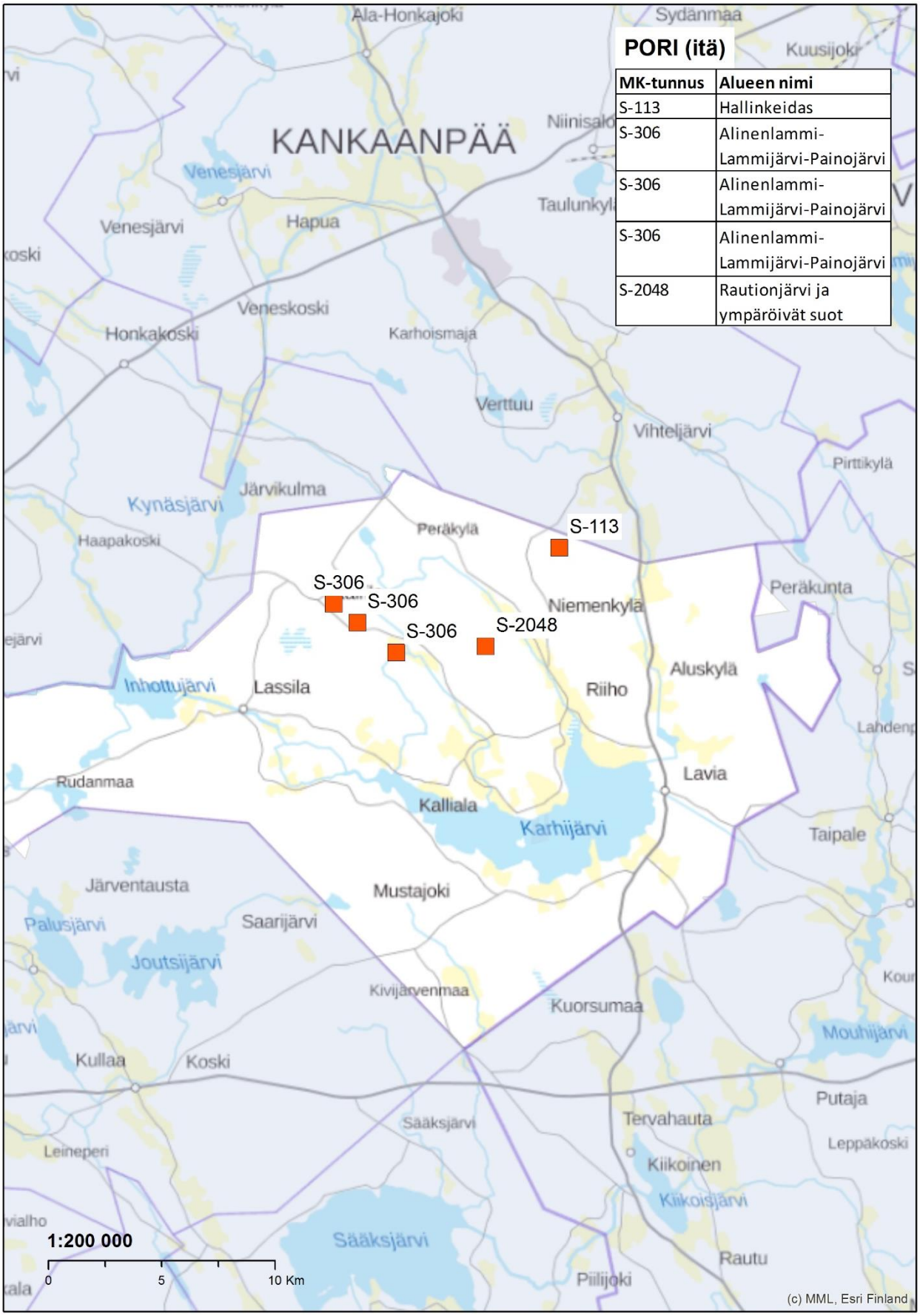
PORI (itä)
MK-tunnus | Alueen nimi
S-113 | Hallinkeidas
S-306 | Alinenlammi-Lammijärvi-Painojärvi
S-306 | Alinenlammi-Lammijärvi-Painojärvi
S-306 | Alinenlammi-Lammijärvi-Painojärvi
S-2048 | Rautionjärvi ja ympäröivät suot
KANKAANPÄÄ
Ala-Honkajoki
Sydänmaa
Kuusijoki
Niinisalo
Taulunkylä
Venesjärvi
Hapua
Honkakoski
Veneskoski
Karhoismaja
Verttuu
Vihteljärvi
Pirttikylä
Järvikulma
Kynäsjärvi
Haapakoski
Peräkylä
S-113
S-306
S-306
S-306
S-2048
Niemenkylä
Peräkunta
Aluskylä
Riiho
Inhottujärvi
Lassila
Rudanmaa
Kalliala
Karhijärvi
Lavia
Taipale
Järventausta
Mustajoki
Palusjärvi
Saarijärvi
Joutsijärvi
Kivijärvenmaa
Kuorsumaa
Mouhijärvi
Kullaa
Koski
Sääksjärvi
Tervahauta
Putaja
Leppäkoski
Leineperi
Kiikoinen
Kiikoisjärvi
Rautu
Piilijoki
1:200 000
0
5
10 Km
(c) MML, Esri Finland

Kuva 1. Kaijakari.Kuva: Matti Sillanpää

Kaijakari SL-333

Kaijakarin karu, hiekkakivimoreenista muodostunut ulkosaari sijaitsee avomerellä Porin Tahkoluodon eteläpuolella. Kaijakarin rannat pysyvät lähes kokonaan avoimina jäiden ja aallokon vaikutuksesta. Ylempänä saarten laella on harvakseltaan puustoa, katajikkoa ja karua niittyä. Saaren yläosassakin kasvustojen väleihin on jäänyt hiekkakivisomerikkoa. Kaijakarin lähiympäristöön on rakennettu merituulipuisto 2000-luvulla.

Kasvistossa on tyypillisiä Satakunnan ulkosaariston lajeja, kuten pikkusuolamaltsa, rantavehnä, metsälauha, isomaksaruoho, keltamatara, merivirmajuuri, tyrni, värimorsinko, merikohokki, suolavihvilä, pohjanlahdenlauha, ja merinätkelmä.

Kaijakarin merkitys arvokkaana lintusaarena on tiedetty jo pitkään. Osa lajeista, kuten selkälokki ja useimmat kahlaajalajit, ovat vähentyneet yhdessä merilinnuston yleisen taantuman kanssa. Saaressa pesii kuitenkin edelleen merkittäviä määriä merilintuja. Esimerkiksi hanhien määrä on runsastunut.

Lähialueen ulkosaariston lintupopulaatiot ovat samaa kokonaisuutta. Parimäärissä tapahtuu vuosittain muutoksia. Tämä johtuu osittain siitä, että linnut vaihtavat pesimäsaarta alueen sisällä. Tuoreimmat linnustolaskennat ovat vuodelta 2018.

Kaijakarin pesimälinnustoa vuonna 2018: Kyhmyjoutsen 1 pari, merihanhi 4 paria, valkoposkihanhi 11 paria, haapana 1 pari, sinisorsa 2 paria, lapasorsa 1 pari, haahka 68 paria, pilkkasiipi 1 pari, tukkakoskelo 2 paria ja isokoskelo 4 paria.

Kahlaajat: meriharakka 1 pari ja punajalkaviklo 1 pari. Lokkilinnut: merikihu 2 paria, kalatiira 2 paria, lapintiira 51 paria, kalalokki 18 paria, selkälokki 63 paria, harmaalokki 107 paria ja merilokki 3 paria. Varpuslinnuista muun muassa luotokirvinen 2 paria.

Pesimälinnustossa on useita erittäin uhanalaisia ja vaarantuneita lintulajeja: haahka, *Somateria mollissima* (EN), pilkkasiipi, *Melanitta fusca* (VU), selkälokki, *Larus fuscus* (EN), harmaalokki, *Larus argentatus*, (VU) ja merilokki, *Larus marinus* (VU).

Kaijakarin lähialueella levähtää keväisin huomattavia määriä haahkoja ja kalalokkeja. Syksyllä levähtää enimmäkseen lokkilintuja. Osa levähtäjistä on luonnollisesti alueen omaa pesimälinnustoa.

Lintusaaret ovat rannikon luontotyyppiyhdistelmänä uhanalaisia (VU). Kaijakari on osa Kaijakari-Enskerin maakunnallisesti tärkeää lintualuetta. Kohde tulee säilyttää kaavassa ja pitää sen rajaus entisellään (kartta 1).

Taulukko 1. Kaijakarin luokittelu.

Kunta, kylä	**Pääluokka**	5	**Rajaus**	
Pori, Tahkoluoto	alaluokat	5.1	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
SL-333	luonnontila, muutostila	1,2	linnuston taantuminen	13
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
SL-333	ei voi arvioida	0	geomorfologia	1
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		eläintieteellinen	3
553	vakaa, heikkenevä	=, -	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 11ha	MAALI-alue	16	1, 3, 4, 5, 27	
Lisätiedot: ulkosaariston karu hiekkamoreenisaari. Huomattavia linnustollisia arvoja ja mm. MAALI-alue. Pesimälinnustossa useita vaarantuneita ja erittäin uhanalaisia lintulajeja (VU ja EN).				

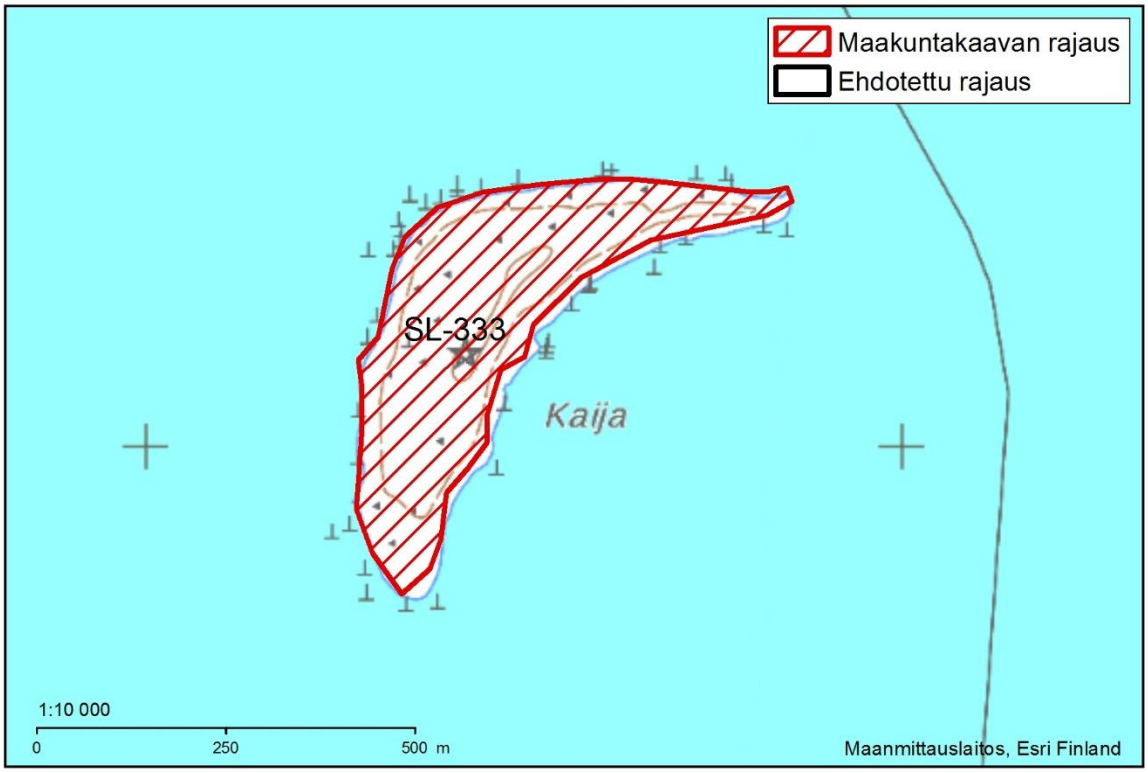

Kartta 1. Kaijakarin (SL-333) rajaus

Kartta 1. Kumpeli ja Kaijakari ovat karuja ulkosaariston hiekkamoreenisaaria. Kuvassa Kaijakarista. Kuva: Matti Sillanpää

Kumpeli sI-332

Kumpelin karu ja lähes puuton hiekkamoreenisaari sijaitsee noin kilometrin etäisyydellä Tahkoluodosta luoteeseen. Vähäinen puusto koostuu lähes yksinomaan pihlajista. Rannat ovat aallokon ja jäiden vaikutuksesta kasvittomia.

Kumpelin lakialueen kasvistoa: merikohokki, rantavehnä, merivirmajuuri, keto-orvokki, merirannikki, pohjanlahdenlauha, isomaltsa ja suolavihvilä. Pensaita ovat punaherukka, taikinamarja ja kataja.

Kumpelin pesimälajisto on varsin samankaltainen kuin läheisen Kaijakarin. Lokkilintujen parimäärät ovat pienempiä, mutta haahka on jonkin verran runsaampi.

Kumpelin pesimälinnustoa vuonna 2018: Kyhmyjoutsen 1 pari, merihanhi 2 paria, valkoposkihanhi 6 paria, sinisorsa 1 pari, haahka 88 paria, pilkkasiipi 1 pari, tukkakoskelo 2 paria ja isokoskelo 1 pari.

Kahlaajat: meriharakka 2 paria. Lokkilinnut: merikihu 1 pari, räyskä 1 pari, kalalokki 4 paria, selkälokki 9 paria, harmaalokki 99 paria ja merilokki 2 paria. Varpuslinnuista muun muassa luotokirvinen 2 paria.

Kumpelin pesimälinnustosta löytyy useita erittäin uhanalaisia ja vaarantuneita lintulajeja: haahka, *Somateria mollissima* (EN), pilkkasiipi, *Melanitta fusca* (VU), selkälokki, *Larus fuscus* (EN), harmaalokki, *Larus argentatus* (VU) ja merilokki, *Larus marinus* (VU).

Kumpelin lähialueella levähtää keväisin huomattavia määriä haahkoja ja harmaalokkeja. Syksyllä myös muita lokkilintuja. Osa levähtäjistä on alueen omaa pesimäkantaa.

Lintusaaret ovat rannikon luontotyyppiyhdistelmänä uhanalaisia (VU). Kumpeli kuulu kansainvälisesti tärkeään (IBA) Ouran-Enskerin lintualueeseen ja se on lisäksi osa Kaijakari-Enskerin maakunnallisesti tärkeää lintualuetta. Kohde tulee säilyttää kaavassa ja pitää sen rajaus entisellään (kartta 1).

Taulukko 1. Kumpelin luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	5	**Rajaus**	
Pori, Tahkoluoto	alaluokat	5.1	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
sl-332	luonnontila, muutostila	1,2	linnuston taantuminen	13
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
SL-332	ei voi arvioida	0	geomorfologia	1
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		eläintieteellinen	3
560	vakaa, heikkenevä	=, -	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 2ha	IBA ja MAALI-alue	14, 16	1, 3, 4, 5, 27, 45	
Lisätiedot: ulkosaariston karu hiekkamoreenisaari. Huomattavia linnustollisia arvoja mm. IBA-alue. Pesimälinnustossa useita vaarantuneita ja erittäin uhanalaisia lintulajeja (VU ja EN).				

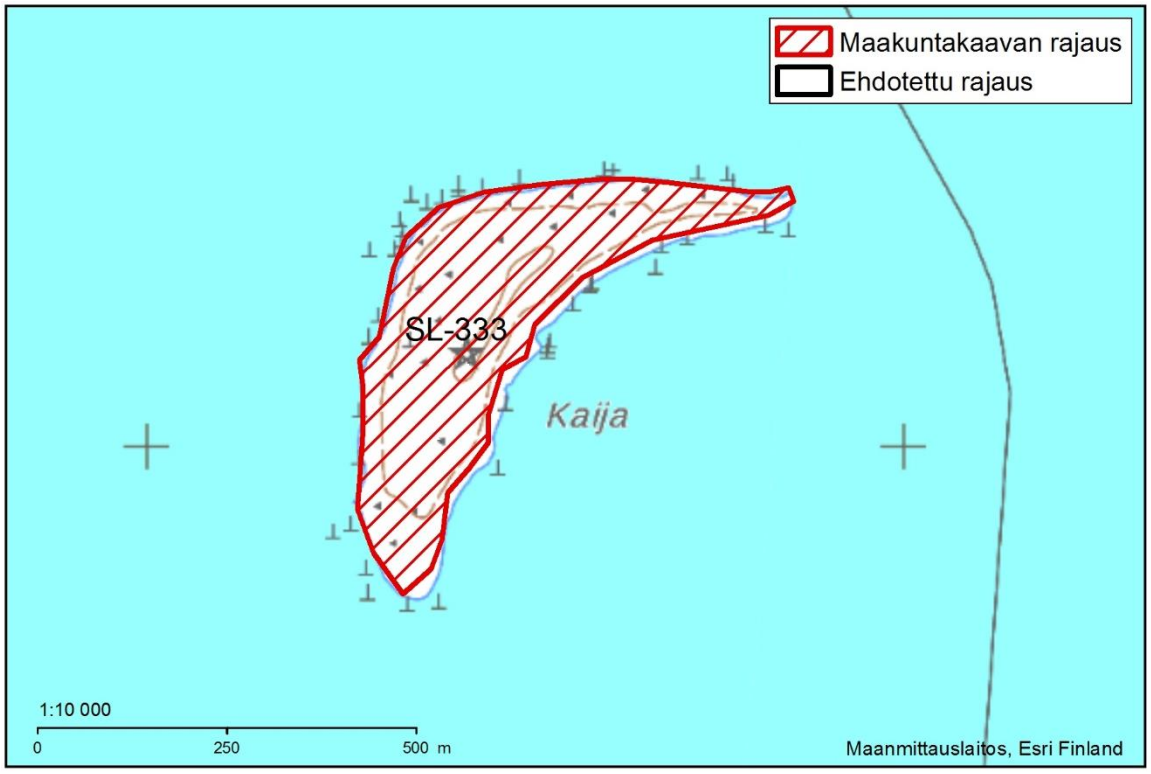

Kartta 1. Kumpelin (SL-332) rajaus

Kuva 2. Kaijakari ja Kumpeli ovat sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti arvokkaita lintualueita. Kuva: Matti Sillanpää

Kuva 1. Näkymä Kulharin luodolta luoteeseen. Kuva: Jan Eerala

Kulhari ym. SL-373

Kulharin kohde on Porin Makholman kylän edustalla sijaitseva geologisesti mielenkiintoinen pitkänomaisista De Geer -moreeneista muodostunut useiden saarien ja karien kokonaisuus.

Hyvin kivikkoinen ja rikkonainen pitkänomaisten pohjois-etelä suuntaisten moreenimuodostumien kokonaisuus on varsin erikoislaatuinen. Saarten rannat ovat kauttaaltaan suurruohoisten järviruokokasvustojen peitossa. Saarien keskellä on kapea tyrnipensaikkokaistale ja harvakseltaan matalakasvuisia pihlajia sekä jokunen tervaleppä. Pitkäkarilla on muita saaria enemmän puuvartista kasvillisuutta. Matalammilla luodoilla ja kareilla esiintyy ainoastaan matalakasvuista maankohoamisrannikon merenrantaniittyä. Saarilta löytyy runsaasti suojaisia pesimäpaikkoja linnuille.

Rakenteeltaan monimuotoisella karialueella esiintyy runsas ja vaatelias pesimälinnusto. Tälläkin kohteella tosin näkyy eräiden merilintulajien taantuma. Karialue on ollut erittäin uhanalaisen (EN) lapasotkan, *Aythya marila,* pesimäaluetta, mutta laji ei pesi enää säännöllisesti alueella.

Pesimälinnustosta on säännöllisiä ja tuoreita havaintoja. Vesilinnut: Kyhmyjoutsen 3 paria, laulujoutsen 1 pari, valkoposkihanhi 4 paria, lapasorsa 1 pari, tukkasotka 28 paria, isokoskelo 5 paria, tukkakoskelo 6 paria, telkkä 1 pari ja silkkiuikku 15 paria. Kahlaajat: Meriharakka 2 paria, punajalkaviklo 1 pari. Lokkilinnut: Naurulokki 65 paria, kalalokki 7 paria, harmaalokki 15 paria, merilokki 3 paria, lapintiira 9 paria ja kalatiira 40 paria.

Erityisesti tukkasotkan 28 paria on nopeasti taantuneella lajilla huomionarvoinen. Kulharin pesimälinnustosta löytyy useita erittäin uhanalaisia ja vaarantuneita lintulajeja: tukkasotka, *Aythya* fuligula (EN), naurulokki, *Chroicocephalus ridibundus* (VU), harmaalokki, *Larus argentatus* (VU) ja merilokki*, Larus marinus* (VU).

Kohde sisältyy sekä kansainvälisesti tärkeään (IBA) Porin lintuvedet ja rannikko -lintualueeseen ja se kuuluu myös Preiviikinlahti - Viasvedenlahti -maakunnallisesti arvokkaaseen lintualueeseen. Kohteen nimi voisi olla kuvaavampi ja esimerkiksi Pitkäkari-Harjukari.

Rajaus esitetään pidettäväksi ennallaan (kartta 1).

Taulukko 1. Kulharin luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	5	**Rajaus**	
Pori, Makholma	alaluokat	5.1, 5.2	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
SL-373	luonnontila, muutostila	1,2	linnuston taantuminen	13
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
Sl-373	ei voi arvioida	0	geomorfologia	1
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		eläintieteellinen	3
559	vakaa, heikkenevä	=, -	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 116 ha	IBA ja MAALI-alue	14, 16	1, 3, 4, 5, 27, 45, 46, 54	
Lisätiedot: De Geer -moreeneista muodostunut saarikokonaisuus. Sijainti IBA ja MAALI-alueella. Pesimälinnustossa useita vaarantuneita ja erittäin uhanalaisia lintulajeja (VU ja EN).				

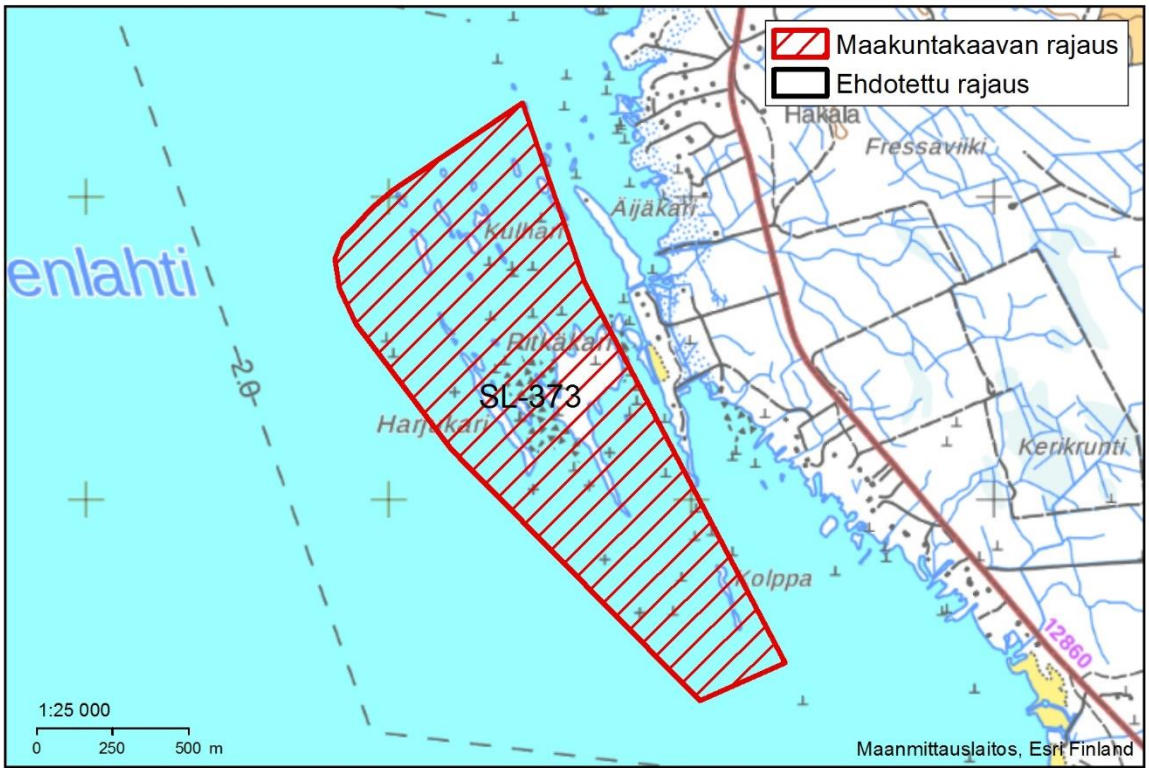

Kartta 1. Kulhari ym. -kohteen (SL-373) rajaus.

Kuva 2. Pitkänomaisen Harjukarin pohjoisosa. Kuva: Jan Eerala

Kuva 3. Harjukarin rantaa, tyrnipensaikkoa ja pihlaja. Takana oikealla Kulhari. Kuva: Jan Eerala

Kuva 1. Hakkiluodon lehto -kohteen säästynyt lehtokorpikuvio.

Hakkiluodon lehto sl-316

Hakkiluodon lehtokohde sijaitsee Porin Viasvedellä Eurajoen rajan tuntumassa. Kohteen luonnontila on kärsinyt huomattavasti eriasteisista käsittelyistä. Luoteisosan sähkölinjan alla oleva lehtokorpi on käytännössä tuhoutunut harvennushakkuissa, ja kohteen ylittävän sähkölinjan alustan raivauksen yhteydessä. Puuston poisto ja työkoneen ajourien osuminen kohteelle on johtanut lähes palautumattomiin vaurioihin. Pohjavesivaikutteisuutta ei alueella juuri ollut havaittavissa lukuun ottamatta tuhoutuneen lehtokorven ajouriin tihkuvaa vettä. Pienialainen, pääosin luhtainen, ruoholehtokorpikuvio on säästynyt kuvion reunaan sähkölinjan luoteisreunalle. Säästyneen alueen lehtokorven sekapuusto koostuu kuusista, järeistä tervalepistä ja hieskoivuista.

Muukin alueesta on harvennettu ja puusto on valtaosin harvahkoa kuusivaltaista kasvatusmetsää. Kohteen kaakkoisrajan luoteiskulmaan on osunut avohakkuu. Hakkuun tuntumassa on kosteita lehtipuuvaltaisia notkelmia, joiden alkuperä lienee vuosikymmenien takaisessa pienimuotoisessa maa-aineksenotossa. Notkelmien tuntumassa on osin luonnontilaisen kaltainen ja pienialainen tuore keskiravinteinen lehtokuvio. Muutoin alueen luontotyypit ovat joko mustikkatyypin kangasta tai lehtomaista kangasta. Tuoreet keskiravinteiset lehdot ovat luokitukseltaan vaarantuneita (VU) ja lehtokorvet erittäin uhanalaisia (EN).

Kohteen korkeasta käsittelyasteesta huolimatta joitakin lehtojen ja lehtokorpien kasvilajeja on vielä tallella, kuten näsiä, lehtovirmajuuri, soreahiirenporras, korpikaisla, lehtotesma, mustakonnanmarja, nuokkuhelmikkä, keltasara ja pitkäpääsara. Lisäksi kohteelta on havaintoja harvinaisesta kaislasarasta. Sammalista esiintyy heterahkasammal ja lähdelehväsammal. Alueelta on 1980-luvulta havaintoja vaarantuneista ja

Satakunnassa harvinaisista metsänemästä, *Epipogium aphyllum* ja tuoksumatarasta, *Galium* trifolium. Esiintymien nykytila vaatisi perusteellisempia lisätutkimuksia.

Kohteen säilyttämistä maakuntakaavassa tulee harkita. Toisaalta maakunnassa erittäin harvinaisten kasvilajien esiintymien mahdollisuus ja erittäin uhanalainen luontotyyppi puoltavat kohteen säilyttämistä kaavassa. Rajausta ei esitetä muutettavaksi, mikäli kohde säilytetään kaavassa (kartta 1).

Taulukko 1. Hakkiluodon lehdon luokittelu.

Kunta, kylä	**Pääluokka**	2	**Rajaus**	
Pori, Viasvesi	alaluokat	2.4, 1.2	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
sl-316	muutostila	2	hakkuu	2
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
sl-316	itsestään, ennallistaen	1, 2	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanalainen luontotyyppi	8
545	vakaa	=	vaatii lisäselvityksiä	12
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 4ha	maakuntakaava	14, 16	1, 3, 4, 8, 15, 41, 95	
Lisätiedot: Kohtalaisen käsitelty kohde, jolla säästynyt ruoholehtokorpi (EN). Vanhoja havaintoja maakunnallisesti harvinaisista kasveista.				

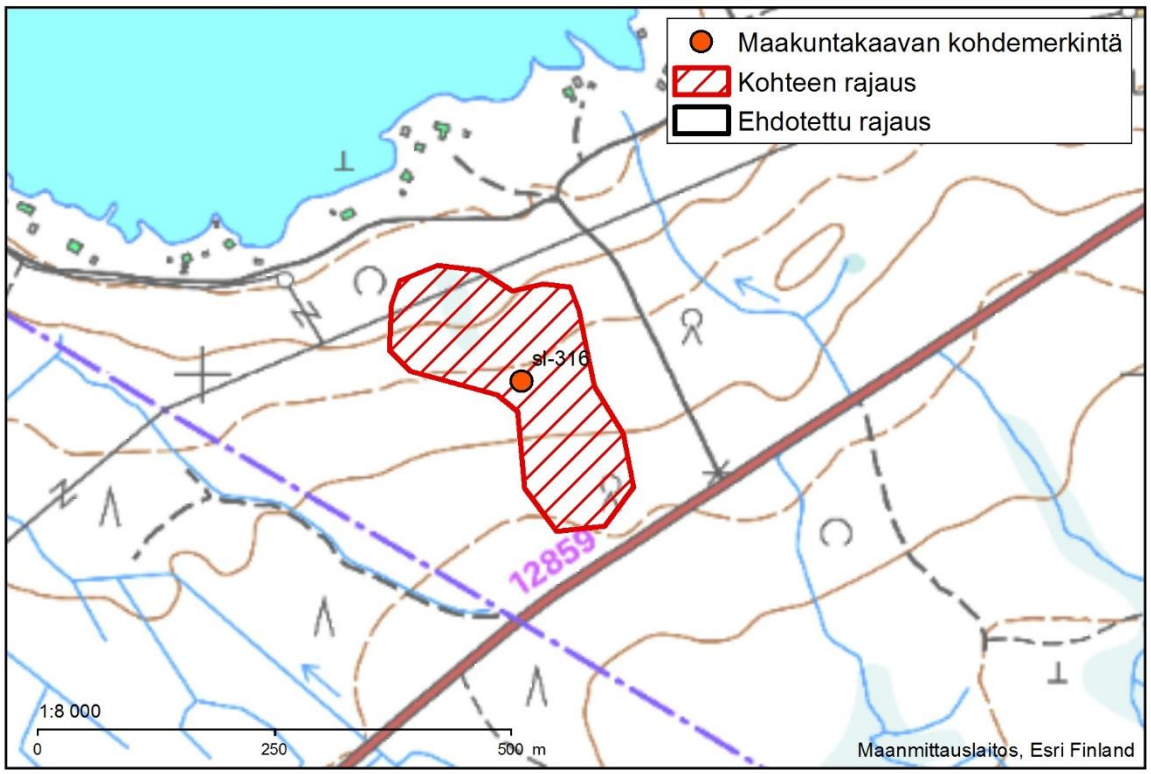

Kartta 1. Hakkiluodon lehto -kohteen (sl-316) rajaus.

Kuvat 2-4. Sähkölinja, ajourat lehtokorvessa ja rehevä lehtipuustoinen notkelma.

Kuva 1. Isosuon lähteikkö on täydellisesti muuttunut hakkuun ja mätästyksen seurauksena. Kuviolle on istutettu kuusta.

Isosuo sl-159

Isosuon lähteikkö on aivan vastikään tuhoutunut täydellisesti hakkuissa, ojituksissa ja mätästyksissä. Maakuntakaavan kaavaselostuksen ja 1994 luonnonsuojelullisesti arvokkaiden pienvesien inventoinnin mukaan kohteella on ollut lähes luonnontilainen lähteikkö ja lähdepuro. Lähteisyydestä kertoi enää aukkohakkuulle kaivetun ojan pohjalla vuolaana virrannut pohjavesi ja ojan pohjalla sinnitellyt purolitukka. Kohteen kaakkoiskulmaan oli jäänyt pieni käsittelemätön kuvio (kartta 1).

Aivan kohteen rajauksen pohjoispuolella on vielä säästynyt luonnontilainen lähteinen ruoho- ja heinäkorpi sekä luonnontilaisen kaltainen puron pätkä.

Kohteen luonnonarvot ovat täysin tuhoutuneet, joten se on ehkä poistettava kaavasta.

Taulukko 1. Isosuon luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	6	**Rajaus**	
Pori, Soininkulma	alaluokat	6.1, 6.2	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
sl-159	pysyvästi muuttunut	3	ojitus, hakkuu, kuivuminen	1, 2, 8
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
sl-159	tuhoutunut lopullisesti	3	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanalainen luontotyyppi	8
551	heikkenevä	-	hydrologinen	11
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 9 ha	maakuntakaava	12	1, 43, 46	
Lisätiedot: kohteen luonnonarvot ovat tuhoutuneet. Pohjaveden tuotto edelleen ojissa runsas.				

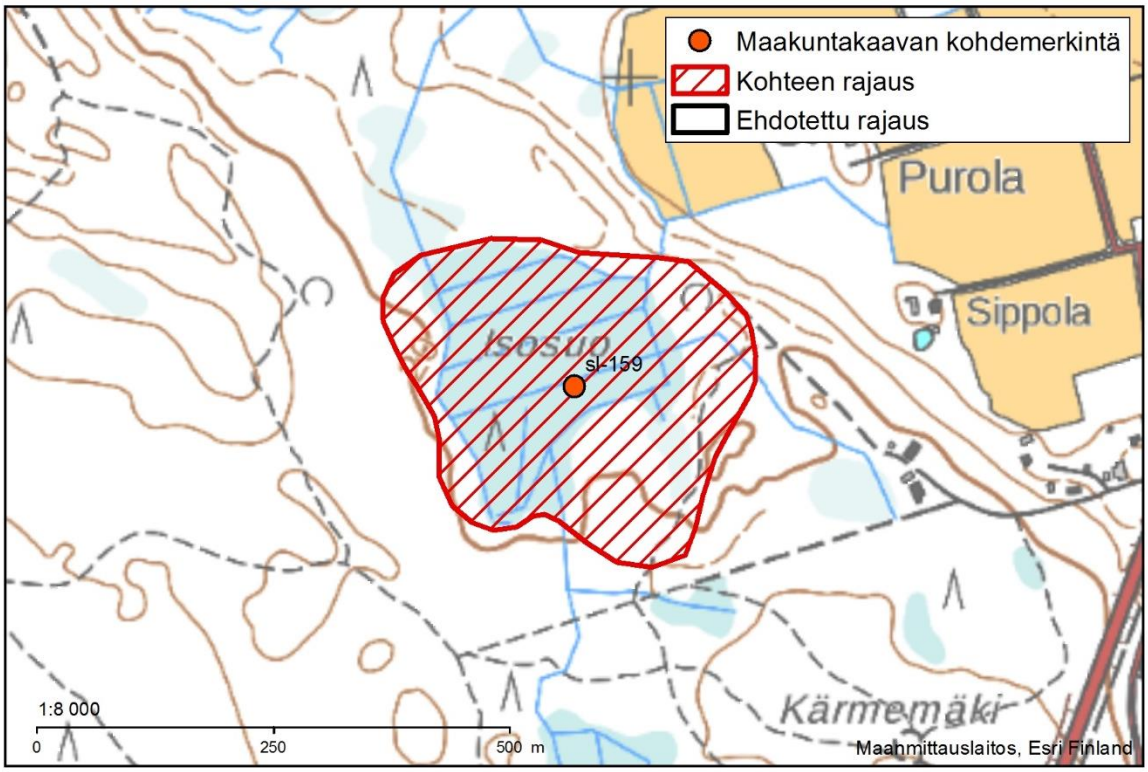

Kartta 1. Isosuon (sl-159) rajaus. Kohteen poistoa kaavasta tulee harkita.

Kuvat 2 ja 3. Lähdepuro on ojitettu. Ojassa virtaa runsaasti pohjavettä. Lähdelajistosta oli jäljellä purolitukka, *Cardamine amara*.

Kuva 1. Kumpelikarin vanhoissa lehdoissa on järeä puusto.

Kumpelikarin rantalehto SL-2065

Porin Lampaluodossa sijaitsevassa Kumpelikarin rantalehdossa on nähtävillä poikkeuksellisen edustavana maankohoamisrannikon luonnonympäristöjen kehittyminen. Kohteen luontotyypit vaihettuvat avovedestä ruovikoiden ja ruokoluhtien kautta luonnontilaisiin merenrannan ruohoisiin niittyihin sekä tervaleppäluhtiin. Maankohoamisen edettyä ja niittyjen metsittyessä on kehittynyt kosteita lehtoja. Notkopaikkojen lehdot ovat runsasravinteisia. Korkeammilla paikoilla kehitys on johtanut suoraan tuoreisiin lehtoihin, erityisesti maankohoamisrannikolla tyypillisiin puna-ailakkityypin lehtoihin (SiT). Ikääntyneemmät lehdot ovat erittäin runsaslahopuustoisia ja luonnontilaisia.

Entisten merenlahtien ja poukamien jäätyä eristyksiin on syntynyt pieniä fladoja ja kluuvimaisia lampareita. Nämä vaiheet ovat usein jääneet lyhytaikaisiksi ja avoveden vähetessä niistä on syntynyt luhtaisia ja reheviä korpia. Entinen poukama on voinut muuttua suoraankin luhdasta lehtokorveksi.

Kosteat lehdot muuttuvat kuivuessaan vähitellen tuoreiksi ja kuusettumisen myötä puna-ailakkityyppi muuntuu usein käenkaali-oravanmarjatyypin lehdoksi (OMaT). Merivaiheen ravinteiden edelleen vähetessä ja maan kohotessa kehityssarja on päättynyt yleensä vanhaan mänty- tai kuusivaltaiseen tuoreeseen kangasmetsään. Kosteat runsasravinteiset lehdot ovat erittäin uhanalaisia (EN). Kosteat ja tuoreet keskiravinteiset lehdot taas vaarantuneita (VU). Lehtokorvet ovat äärimmäisen uhanalaisia (CR) ja luonnontilaiset tervaleppäkorvet ovat luonnonsuojelulailla suojeltuja luontotyyppejä.

Kumpelikarin kohteella on nähtävissä kaikki edellä mainitut kehityssarjat hyvin pienellä alueella. Vastaavaa luonnontilaista aluetta on huomattavan paljon vielä kaavarajauksen ulkopuolella sekä kohteen itä- että länsipuolella.

Kasvillisuus edustaa laaja-alaisesti maankohoamisrannikon eri sukkessiovaiheiden kasvillisuutta. Lehtojen lajisto on luontotyypeille ominaista, kuten puna-ailakki, sudenmarja, soreahiirenporras, kotkansiipi, lehtotesma, kielo, lehtonurmikka, lehtokielo ja lehtotähtimö. Rannempana tapaa ranta- ja niittykasveja, kuten kannusruoho, niittysuolaheinä, lehtovirmajuuri, rantayrtti, ranta-alpi, suoputki, mesiangervo ja

keltakurjenmiekka. Lehtipuustosta tervaleppä on valtalaji ja tuomikin paikoin runsas. Lisäksi harvakseltaan esiintyy harmaaleppiä ja jopa vaahteroita. Linnusto koostuu tyypillisistä lahopuustoisten ja rehevien lehtojen sekä luhtaisten rantojen lajeista, kuten käpy- ja pikkutikka, kultarinta, lehto- ja mustapääkerttu, ruokokerttunen sekä pajusirkku.

Rajaus esitetään tarkennettavaksi kattamaan läheiset arvokkaat luonnonalueet (kartta 1). Tarkennetun karttarajauksen ulkopuolellakin on vastaavia arvokkaita alueita.

Taulukko 1. Kumpelikarin rantalehdon luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	1	**Rajaus**	
Pori, Lampaluoto	alaluokat	1.1, 1.2	muutettu	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
SL-2065	luonnontilainen	1	luonnollinen kehitys	14
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
uusi	kehityssuunta hyvä	0	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanalainen luontotyyppi	8
611	paraneva	+	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 21 ha, **uusi:** 46 ha	maakuntakaava	12	1, 3, 4, 8, 44	
Lisätiedot: poikkeuksellisen edustava maankohoamisrannikon primäärisukkessioalue. Huomattava määrä luonnontilaisia ja uhanalaisia luontotyyppejä (VU, EN ja CR).				

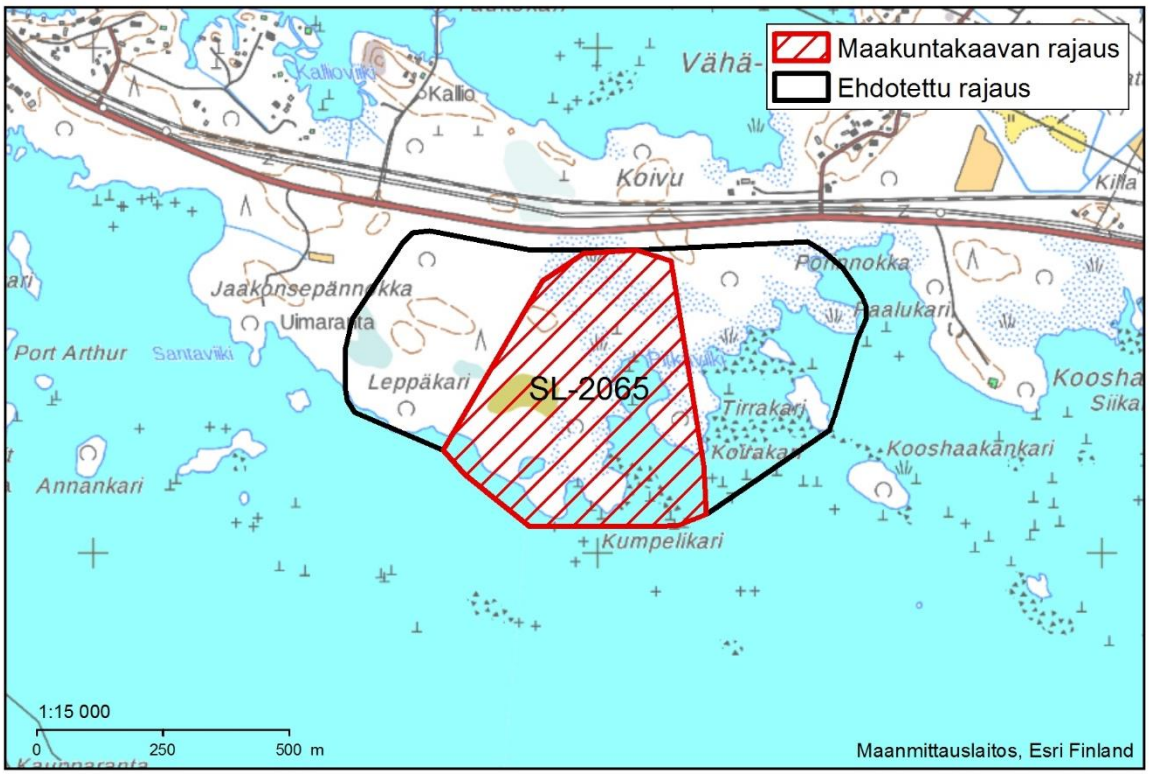

Kartta 1. Kumpelikarin kohteen (SL-2065) karttarajaus.

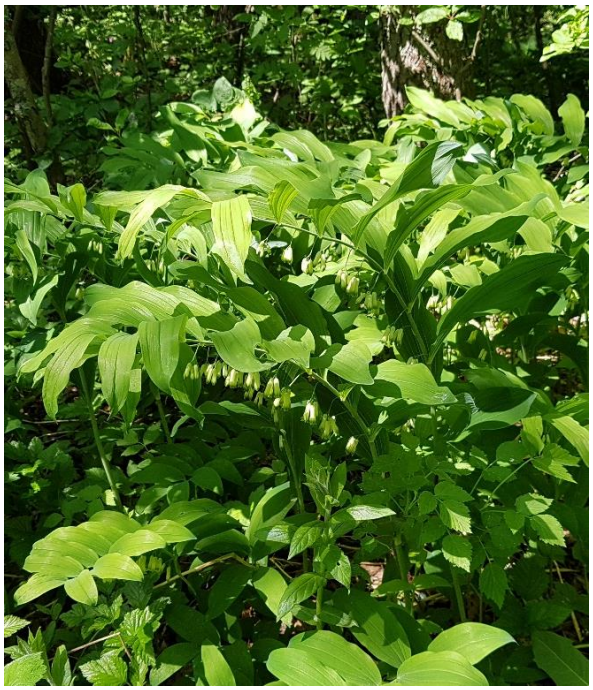

Kuvat 2-5. Puna-ailakki, *Silene dioica* ja lehtokielo, P*olygonatum multiflorum.* Luonnontilainen merenrantaniitty ja taustalla eri sukkessiovaiheita. Viidakkomaista rehevää lehtoa

Kuva 1. Lampi kuvattuna lintutornista.

Levonlampi SL-2064

Meri-Porin Levonlampi sijaitsee aivan Kalloon menevän tien varressa Mäntyluodossa. Monimuotoisen kosteikon luhtien ja metsien ohella kohteen linnusto on rikas.

Alueen näkyvin osa on noin kahdeksan hehtaarin laajuinen matala lampi. Lampea ympäröivät monipuoliset rantaluhdat. Luhdat vaihettuvat vähitellen reuna-alueiden reheviin lehtoihin ja pienialaisiin havupuumetsiköihin. Alueella on nykyisellään karjan laidunnusta ja aiemmin vallinneet ruovikot ovat saaneet väistyä laidunnettujen rantaluhtien ja -niittyjen tieltä. Järviruokoa tapaakin alueella vain syvemmässä vedessä kasvavana ilmaversoisena vesikasvina. Ilmaversoisista myös järvikorte muodostaa yhtenäisiä kasvustoja.

Luhdat ovat, koko alueen tavoin, hyvin mosaiikkimaisia ja monimuotoisia. Pieni osa luhdista on suuruohoisia ruoho- ja ruokoluhtia, mutta laidunpaineen seurauksena valtaosa on matalampikasvuisia ja monilajisempia sara- ja ruoholuhtia. Puuvartisia kasveja kasvavilta luhdilta löytyy sekä tervaleppä- että pajuluhtia. Tervaleppäluhdat ja runsasravinteiset lammet ovat uhanalaisluokitukseltaan erittäin uhanalaisia (EN).

Lehtojen alikasvusto on avointa ja niukkaa laidunnuksen seurauksena. Lehdot ovat enimmäkseen tervaleppävaltaisia maankohoamisrannikolle tyypillisiä tuoreita ja keskiravinteisia puna-ailakkityypin lehtoja. Kosteammilla paikoilla kasvaa keskiravinteisia lehtoja, sekä pienialaisia kosteita lehtoja ja lehtokorpilaikkuja. Järeää ja osin lahoa lehtipuuta on runsaasti. Tervalepän ohella kasvaa harmaaleppää ja hieskoivua. Havupuustoisten alueiden metsätyypit vaihtelevat tuoreesta mustikkatyypin kankaasta lehtomaisen kankaan kautta tuoreeseen keskiravinteisen lehtoon. Tuoreet keskiravinteiset lehdot ovat Etelä-Suomessa vaarantuneita (VU).

Kohde sisältyy Kokemäenjoen suisto-Kirrinsanta-Levon maakunnallisesti arvokkaaseen lintualueeseen. Linnusto on erityisesti kerääntymien osalta monipuolinen ja runsas. Pesimälajistossa on muun muassa punasotka, tukkasotka, nokikana, lapasorsa, tavi, sinisorsa, silkkiuikku ja luhtakana. Parimäärät jäävät kullakin

lajilla muutamaan pariin.

Levon lammella tavataan maakunnallisesti merkittäviä määriä lepäileviä lapasorsia, punasotkia, harmaahaikaroita, mustavikloja, liroja ja pikkulokkeja. Viime vuosina myös jalohaikara on ollut säännöllinen vieras.

Alue on erittäin suosittu lintujen tarkkailupaikka. Lintutornin ohella kohteen eteläpuolen huoltotien varrella on hyviä paikkoja havaita monipuolista lehto- ja kosteikkolinnustoa.

Punasotka, *Aythya ferina,* on äärimmäisen uhanalainen (CR). Tukkasotka, *Aythya fuligula* ja nokikana, *Fulica atra,* ovat erittäin uhanalaisia (EN).

Levon lammen kohderajausta tulisi tarkistaa siten, että lounaiskulmasta poistettaisiin nykyisin golfkenttänä oleva osa. Ekologisesti mielekästä olisi lisätä maakuntakaavarajauksen ulkopuolelle jäävät lehtokaistaleet kohteen luoteis- ja itäreunoilta (kartta 1).

Taulukko 1. Levon lammen kohteen luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	3	**Rajaus**	
Pori, Levo	alaluokat	1.2, 3.3, 6	muutettu	2
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
SL-2064	luonnontila, muutostila	1,2	luonnollinen kehitys	14
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
uusi	ei voi arvioida	0	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		eläintieteellinen	3
uusi	vakaa, paraneva	=, -	uhanal. luontotyyppejä	8
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 43 ha, **uusi:** 47 ha	IBA ja MAALI-alue	14, 16	1, 3, 4, 5, 44, 47, 48, 55	
Lisätiedot: Monimuotoista laidunnettua kosteikko ja lehtoluontoa. Uhanalaisia luontotyyppejä (VU ja EN). Pesimälinnustossa useita vaarantuneita ja erittäin uhanalaisia lintulajeja (VU ja EN). Sijaitsee MAALI-alueella.				

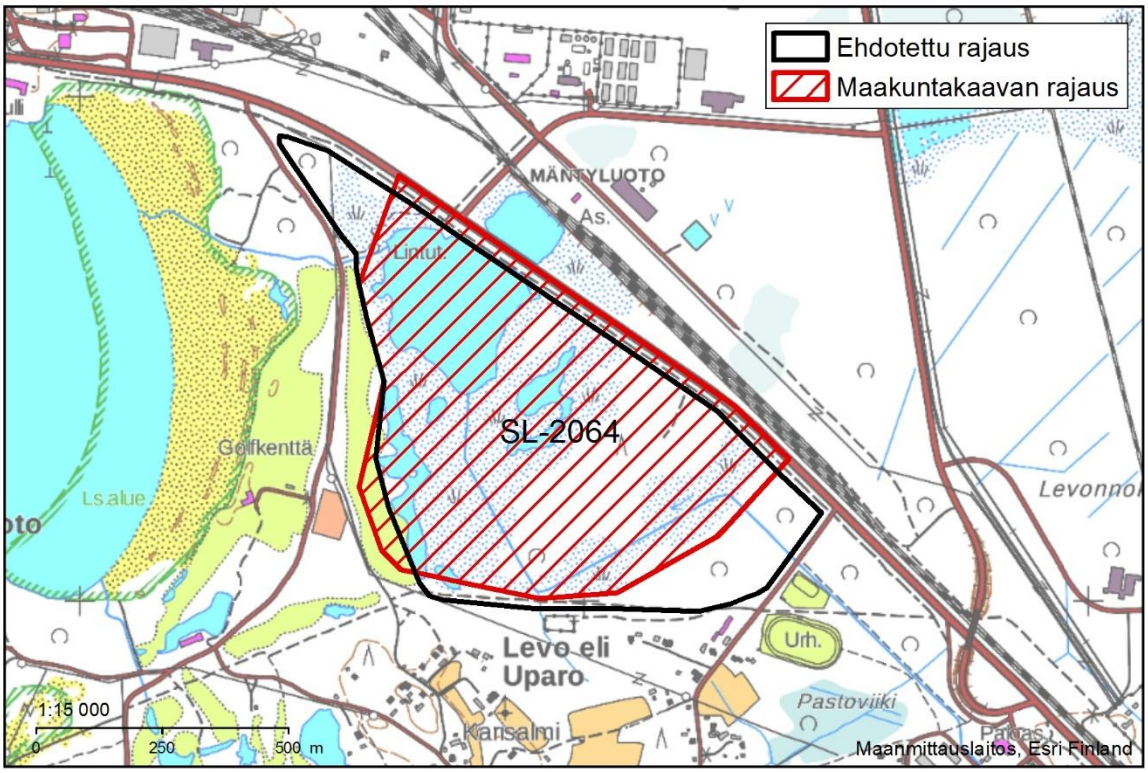

Kartta 1. Levonlampi -kohteen (SL-2064) karttarajaus.

Kuva 2. Laidunnettua rantaluhtaa.

Kuva 3. Puna-ailakkityypin (SiT) tuoretta ja keskiravinteista tervaleppälehtoa.

Kuva 4. Kaavarajauksen sisällä on osittain golfviheriötä.

Kuva 1. Lontoon niitty.

Reposaaren painolastialueet sl-324

Reposaaren Villa Londonin kupeen pienialainen niittymäinen aukio eli Lontoon niitty reuna-alueineen. Niitty sijaitsee Reposaaren aallonmurtajan ja kalasataman välissä. Maakuntakaavan rajauksen meren puolella on hiekkaista rantakivikkoa ja merenrantakasvillisuutta. Sisempänä on lehtomaista metsää.

Kohteen kasvilajisto on Reposaaren runsaslukuisin. Monilajisuuteen vaikuttaa eniten purjelaivakautena alueelle kaadetut laivojen painolastimaat. Maan mukana on tullut huomattava määrä kasvien lisääntymisainesta, kuten siemeniä ja juurakoita, eri puolilta maailmaa. Sitkeimmät kasvit ovat onnistuneet lisääntymään Reposaaren oloissa. Osa lajeista on viljelykarkulaisia tai niiden alkuperää ei ole mahdollista jäljittää.

Painolastikasveihin ja muuhun lajistoon kuuluvat muun muassa juovakannusruoho, nurmimailanen, ruusuruoho, ketomaruna, mali, jaakonvillakko, valkoailakki, valkopeippi, sikoangervo, ketoneilikka, pölkkyruoho, mäkikaura, hietalemmikki, lituruoho ja kevätkynsimö, iso- ja valkomesikkä, imeläkurjenherne sekä saksankirveli. Rannassa kasvaa lisäksi merenrantojen edustavaa lajistoa, kuten suola-arhoa, iso- ja pikkurantasappea, nyylähaarikkoa, suolasolmukkia, pensaikkotatarta, merivihvilää, jouhi- ja hapsiluikkaa sekä rantavehnää.

Raimo Hakila on kuvannut Satakunnan luonnonsuojeluselvityksessä varsin osuvasti Reposaaren arvokkaan kasvillisuuden hoitamista seuraavasti; *”Painolastikasvillisuuden säilyttäminen edellyttää koko vanhan Reposaaren rakennetun alueen hoitamista hallitun hoitamattomuuden periaattein. Joutomaan tapaisena niittynä alueet alkavat kasvaa yleisiä suurruohoja, jotka kenties voittavat paarlastikasvillisuuden kilpailussa.”.*

Suurruohoistuminen näkyy Lontoon niityn monilajisemmalla alueella koiranheinän, juolavehnän ja pietaryrtin vallitsevuutena. Kohteen hallittu ja hyvin suunniteltu hoitaminen olisi tarpeen erikoisen lajiston elinolojen kohentamiseksi.

Kohteen rajauksesta esitetään poistettavaksi rakennettu alue sen itäreunalta (kartta 1).

Taulukko 1. Reposaaren painolastialueet - kohteen luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	9	**Rajaus**	
Pori, Reposaari	alaluokat	5.2	muutettu	2
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
sl-324	muutostila	1,2	umpeenkasvu	4
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
SL-324	ennallistaen	2	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		kulttuurihistoriallinen	6
580	heikkenevä	-	uhanalainen lajisto	8
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 4 ha, **uusi:** 4 ha	maakuntakaava	12	1, 48, 49	
Lisätiedot: Purjelaivakauden painolastialue, kasvierikoisuuksia ja merenrantakasvillisuutta. Huomattavia kulttuurihistoriallisia arvoja.				

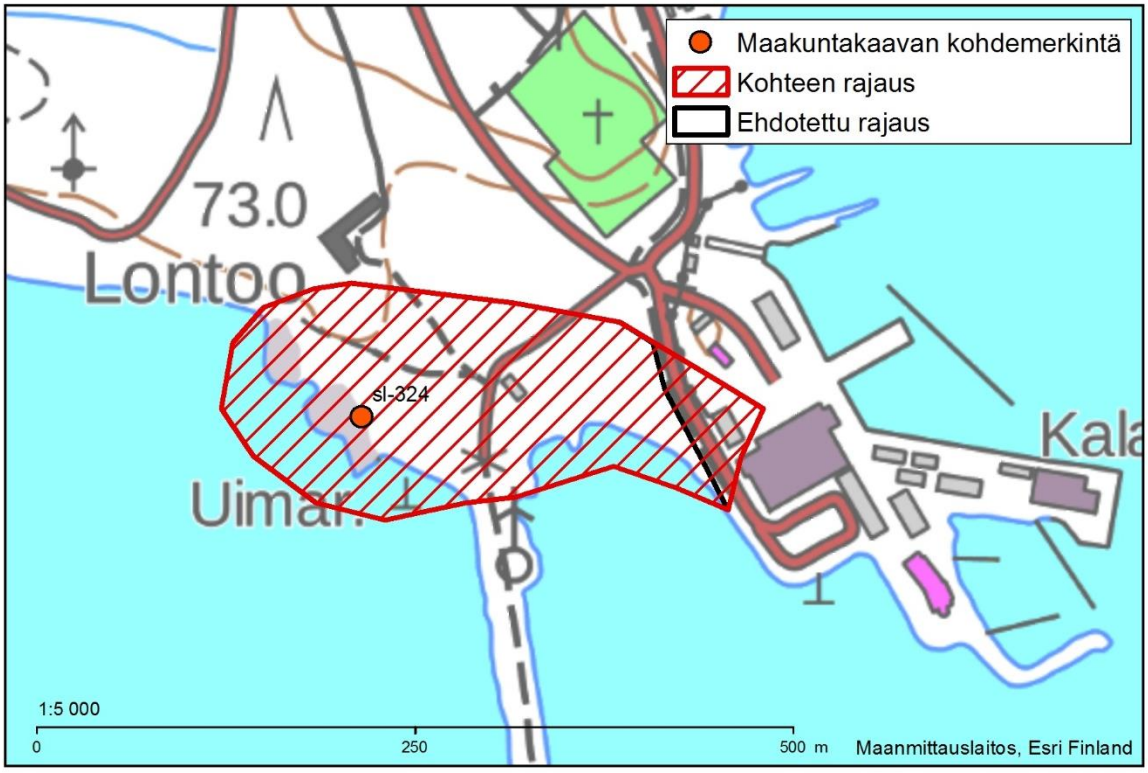

Kartta 1. Reposaaren painolastialueet -kohteen (sl-324) karttarajaus.

Kuvat 2 ja 3. Jaakonvillakko, *Jacobaea vulgaris* ja juovakannusruoho, *Linaria repens*.

Kuva 4. Saksankirveli, *Myrrhis odorata.*

Kuva 5. Somerikkoista rantaa.

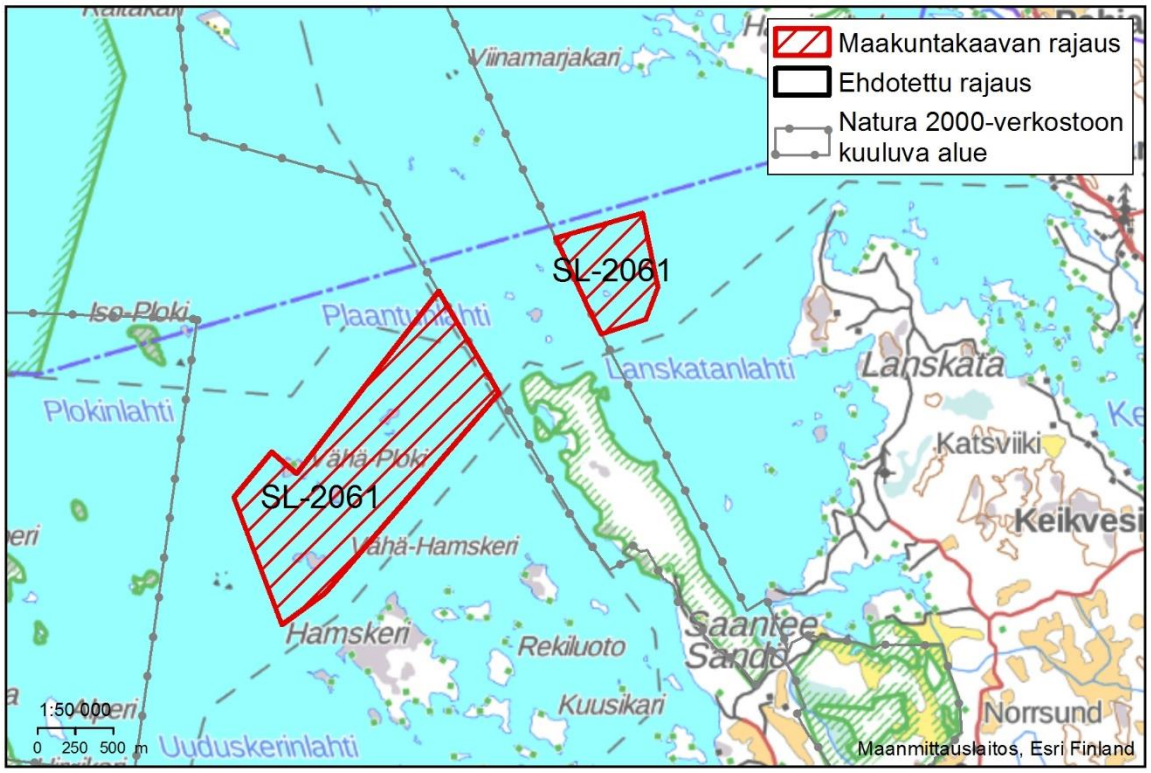

Kartta 1. Kaksiosaisen kohteen väliin jää Natura-alue.

Saaristo Valakasta Saanteen edustalle SL-2061

Kohteen karuilla lintusaarilla ja -luodoilla on monipuolinen linnusto. Alue kuulu kokonaan Gummandoora-Merikarvian maakunnallisesti arvokkaaseen lintualueeseen ja lounainen osa-alue kuuluu Ouran-Enskerin saariston kansainvälisesti tärkeään lintualueeseen (IBA).

Kohteella ei vuonna 2019 käyty. Karujen saarien muutokset ovat hitaita, vaikka sukkessio etenee hiljalleen maan kohotessa. Satakunnan luonnonsuojeluselvityksessä mainitaan muun muassa seuraavat saaristossamme tyypilliset kasvit: hapsivita, merisaunio, isomaksaruoho, mesiangervo, ruokohelpi, rantatädyke, tervaleppä, mänty, pihlaja, kalliovillakko, heinätähtimö, metsälauha, merikohokki, poimuhierakka, pietaryrtti, ahomansikka, mutaluikka, harmaasara, meriputki, rentukka, käärmeenkieli ja rantavehnä.

Alueen tiedot pesimälinnustosta ovat vuodelta 2012: Kyhmyjoutsen 3 paria, merihanhi 13 paria, valkoposkihanhi 6 paria, haahka 12 paria, tukkakoskelo 1 pari, isokoskelo 6 paria, meriharakka 3 paria, kalalokki 26 paria, selkälokki 23 paria, harmaalokki 98 paria, merilokki 6 paria, räyskä 1 pari, kalatiira 3 paria, lapintiira 49 paria, luotokirvinen 2 paria, kivitasku 1 pari. Kohteelle on tullut 1990-luvun jälkeen usean sadan merimetson pesimäkolonia. Harmaa- ja selkälokkien parimäärät ovat oletettavasti laskeneet viime vuosina lajien yleisen pesimäkannan taantumisen myötä.

Pesimälajistosta selkälokki, *Larus fuscus,* ja haahka, *Somateria mollissima,* ovat uhanalisluokitukseltaan erittäin uhanalaisia (EN). Harmaalokki, *Larus argentatus,* ja merilokki, *Larus marinus,* ovat vaarantuneita (VU). Lintusaaret ovat rannikon luontotyyppiyhdistelmänä uhanalaisia (VU).

Kohteen rajauksen muuttamiseen ei ole tarvetta (kartta 1).

Taulukko 1. Saaristo Valakasta Saanteen edustalle -kohteen (SL-2061) rajaus.

Kunta, kylä	**Pääluokka**	5	**Rajaus**	
Pori, Saantee	alaluokat	5.1	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
SL-2061	luonnontila, muutostila	1, 2	linnuston taantuminen	13
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
VR-203	ei voi arvioida	0	eläintieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanalainen lajisto	8
619	vakaa	=, -	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 186 ha	IBA ja MAALI-alue	14, 16	1, 3, 4, 5, 27, 45, 51,	

Lisätiedot: Karuja lintusaaria. Sijainti IBA ja MAALI-alueella.
Pesimälinnustossavaarantuneita ja erittäin uhanalaisia lintulajeja (VU ja EN).

Kuva 2. Saaristo Valakasta Saanteen edustalle -kohteen (SL-2061) rajaus ilmakuvalla.

Kuva 1. Salmenviikin edustalta avautuu näkymä Kolpanlahden suuntaan.

Salmenviiki SL-386

Porin Lampaluodossa sijaitsevassa Salmenviikin itäreunan lahdella ja sen rantametsissä erottuvat maankohoamisrannikon sukkessiokehityksen eri vaiheet. Kohde muistuttaa paljon merenlahtea, vaikka se on Kolpanlahden jokivesien vaikutuspiirissä.

Salmenviikin luontotyypit vaihettuvat avoveden järvikaisla- ja järviruokoyhdyskuntien kautta ruohoisiin ja puustoisiin luhtiin sekä mosaiikkiluhtiin. Paikoin luhtien ja reunametsien välissä on kapealaisesti merenrantaniittyä. Puustoiset alueet ovat ulompana lehtomaista kangasta ja tuoretta keskiravinteista lehtoa. Lähempänä rantaa löytyy myös kosteita lehtoja, joista osa on suursaniaisvaltaisia. Kohde on edustava, vaikka ei aivan yllä monimuotoisuudessa läheisen Kumpelikarin (SL-2065) kohteen tasolle.

Lehdot ovat suurimmalta osin alueelle ominaista puna-ailakkityypin (SiT) lehtoja. Pienialaisemmin löytyy kosteita keskiravinteisia ja suurruohoisia lehtokuvioita (muun muassa AthExpT) ja tervaleppävaltaista lehtokorpeakin. Lahoa lehtipuuta on kohtalaisen paljon. Lahopuusto on enimmäkseen tervaleppää. Luhdat ovat ruoko- ja kaislaluhtia. Kapealti löytyy myös ruoho- ja saraluhtaa sekä tervaleppäluhtaa. Tuoreet keskiravinteiset lehdot ovat vaarantuneita (VU). Tervaleppäluhdat ja lehtokorvet ovat erittäin uhanalaisia (EN).

Kasvilajistossa luhtien lajien ohella lehtokasveja, kuten isoalvejuuri, soreahiirenporras, lehtotesma, lehtokielo, lehtovirmajuuri ja lehtotähtimö.

Linnustotiedot ovat varsin niukkoja. Maastokäynnin ohessa havaittiin kultarinta, lehto- ja mustapääkerttu sekä merihanhipoikue. 1990-luvulta on havaintoja puna- ja tukkasotkasta. Linnusto- ja vesikasvillisuustiedot kaipaisivat päivittämistä.

Kohteen rajaus esitetään pidettäväksi pääosin ennallaan. Rajausta tulisi laajentaa Pohjoisen satamatien kohdalla muutama metri tien suuntaan sekä poistaa koilliskulmasta huvila-asutuksen pihapiiri (kartta 1).

Taulukko 1. Salmenviikin kohteen luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	1	**Rajaus**	
Pori, Lampaluoto	alaluokat	1.2, 5.2	muutettu	2
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
SL-386	muutostila	2	luonnollinen kehitys	14
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
S-386	ei arvioida	0	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanalainen lajisto	8
586	paraneva	+	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 18 ha, **uusi:** 18 ha	maakuntakaava	12	1, 48, 49	
Lisätiedot: Maankohoamisrannikon sukkessiovaiheita. Lehtoja, luhtia ja kosteikkoa. Erittäin uhanalaisia (EN) tervaleppäluhtia ja lehtokorpia.				

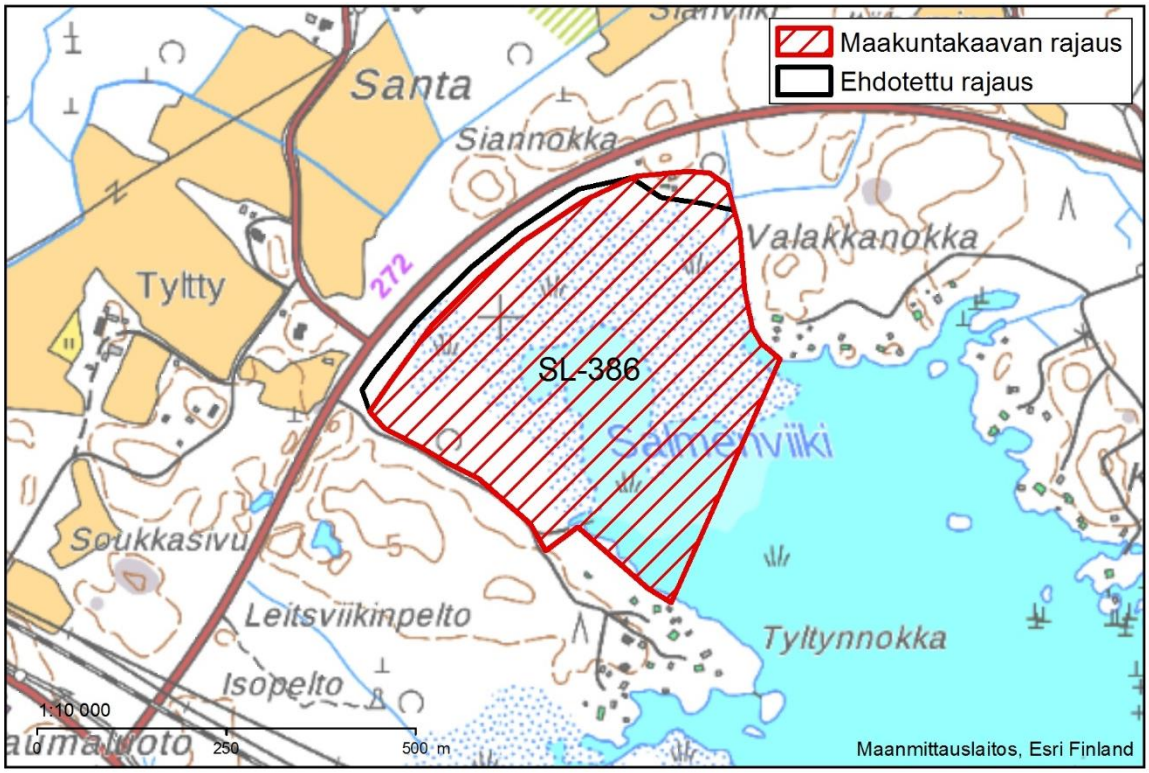

Kartta 1. Salmenviikin -kohteen (SL-386) karttarajaus.

Kuva 2. Saniaisvaltaista lehtoa.

Kuva 3. Maankohoamisen seurauksena vaihettuvaa luhtaista rantalehtoa ja lehtokorpea.

Kuva 4. Tervaleppä työntyy luhdalle maan kohotessa ja kuivuessa.

Kuva 1. Susisuon avoin keskusneva ja ainoa avovetinen rimpi.

Susisuo SL-326

Reunoiltaan ojitettu Susisuo sijaitsee alle 10 kilometrin etäisyydellä Porista lounaaseen. Suuri osa suosta on avointa rimpinevaa ja reunojen isovarpurämettä. Länsiosa on ojittamaton kivennäismaan reunaan saakka. Pohjoispuolelta löytyy tiheämmin ojitettu suonosa, joka vaikuttaa koko suohon kuivattavasti reunaojien ohella.

Rämeet ovat suurimmalta osin luonnontilaisen kaltaisia. Ojien lähiympäristössä on eriasteisia muuttumavaiheita. Pohjoisen ojitettu alue on käsiteltyä turvekangasta. Susisuo ympäristöineen on suosittua virkistys- ja retkeilyaluetta. Suon keskiosassa on pelattu suojalkapalloa, mikä näkyy nevaosan keskustan pinnan rikkoutumisena ja ruoppaisuutena.

Länsiosan reunalla on pitkänomainen ja kapea oligo-mesotrofinen sarakorpikuvio. Kuvion kasvillisuudessa muun muassa raate, maariankämmekkä, järviruoko, järvikorte, juurtosara, jouhisara ja pullosara. Lisäksi oka- ja rämerahkasammal. Luoteiskulmassa sijaitsee pienialainen ruohokorpi. Isovarpurämeiden ja keskustan karun rimpinevan vaihettumavyöhykkeellä esiintyy kautta suon lyhytkorsirämettä.

Luontotyypeistä sara- ja ruohokorvet sekä rimpinevat ovat erittäin uhanalaisia (EN). Isovarpu- ja lyhytkorsirämeet ovat luokitukseltaan vaarantuneita (VU). Rimpineva on jonkin verran kärsinyt suojalkapallon pelaamisesta, mutta on suurelta osin luonnontilaisen kaltainen.

Kohde on kohtalaisen hyvin säilynyt, vaikka koko alue on hiljalleen kuivumassa suonreunan ojitusten seurauksena. Rajaus esitetään pidettäväksi entisellään (kartta 1).

Taulukko 1. Susisuon luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	2	**Rajaus**	
Pori, Peräkulma	alaluokat	2.4	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
SL-326	muutostila	2	ojitus	1
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
SL-326	ennallistaen	2	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanal. luontotyyppi	8
588	heikkenevä	-	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 10 ha	maakuntakaava	12	1, 3, 4, 28	

Lisätiedot: Keskustaltaan ojittamaton pikkusuo.
Erittäin uhanalaisia (EN) ja vaarantuneita (VU) suoluontotyyppejä.

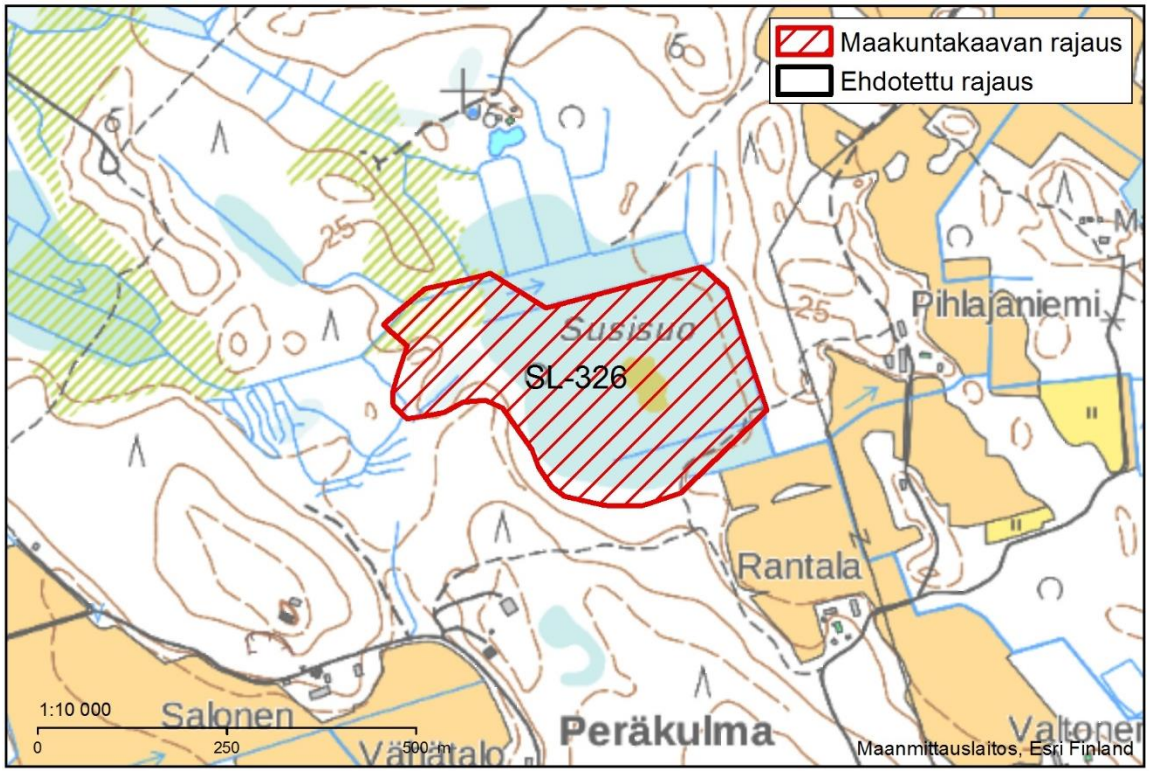

Kartta 1. Susisuon (SL-326) karttarajaus.

Kuva 2. Suopalloilun ansiosta Susisuon allikkoalue on nykyisellään ruoppaista rimpeä.

Kuvat 2-4. Rehevää laidetta ja jalkapalloilijan tossu. Suopursu, *Rhododendron tomentosum* ja suomuurain, *Rubus chamaemorus.*

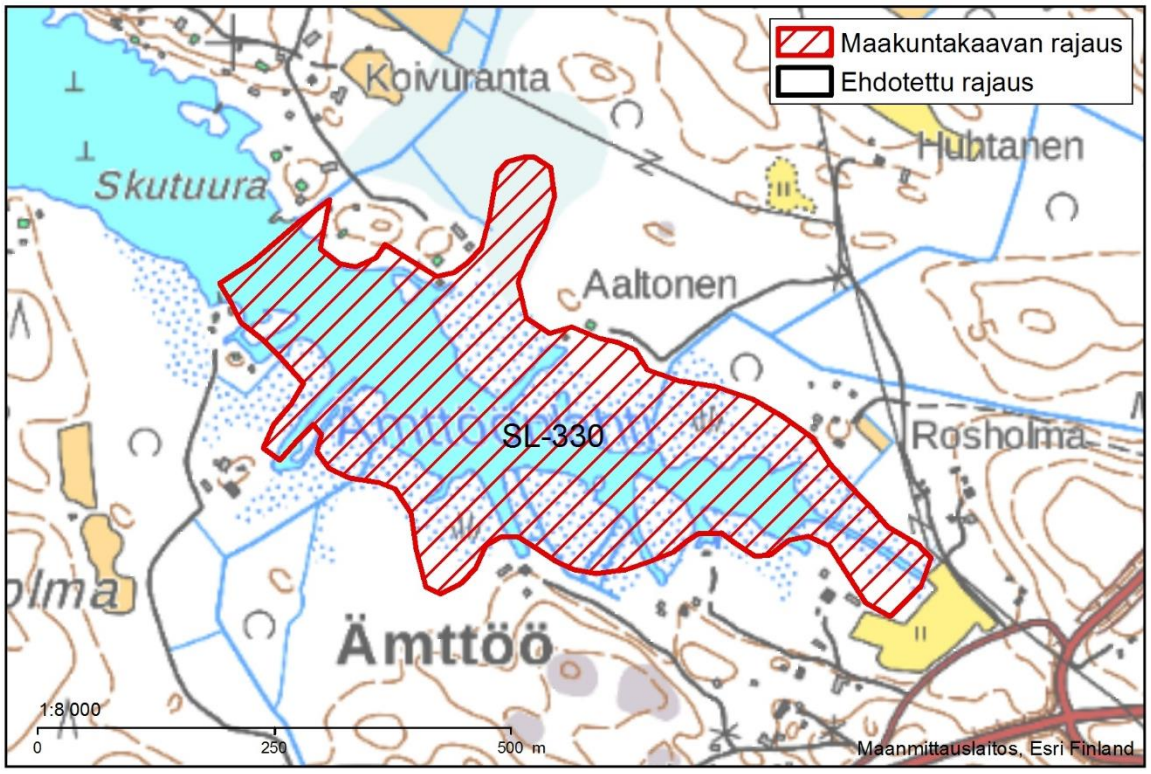

Kartta 1. Ämttöönlahden (SL-330) rajaus.

Ämttöönlahti SL-330

Ämttöönlahti on pitkälle umpeenkasvanut ja suojainen merenlahti Ämttöön kylän ja Pohjoisen satamatien pohjoispuolella. Matalaan ja ruovikoituneeseen merenlahteen on kaivettu runsaasti veneväyliä lahden rantamien huviloilta. Pääuoman ulkopuolella on lähinnä järviruokoa- ja kaislaa, sekä jonkin verran kelluslehtisiä vesikasveja.

Kohteelle ei tehty maastokäyntiä vuonna 2019. Kasvilajeista on aiemmin mainittu järviruoko, leveäosmankäämi, kapeaosmankäämi, järvikaisla, pohjanlumme, pahaputki, kalvasärviä, isonäkinsammal, ristilimaska, isovesiherne, hapsivita, isovesitähti, ulpukka, pystykeiholehti. Harvinaisesta otalehtividasta, *Potamogeton friesii*, on viimeisin havainto 1980-luvun lopulta. Ämttöönlahdella olisi tarvetta tuoreelle vesikasvillisuusselvitykselle.

Rajausta ei esitetä muutettavaksi (kartta 1).

Taulukko 1. Ämttöönlahden luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	5	**Rajaus**	
Pori, Peräkulma	alaluokat	5.2	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
SL-330	muutostila	2	umpeenkasvu	4
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
SL-330	ennallistaen	2	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		vaatii lisäselvityksiä	12
595	heikkenevä	-		
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 15 ha	maakuntakaava	12	1, 29, 52	
Lisätiedot: Pitkälle umpeenkasvanut ja suojainen merenlahti. Kasvillisuudesta ei tuoreita tietoja. Vaatii lisäselvityksiä.				

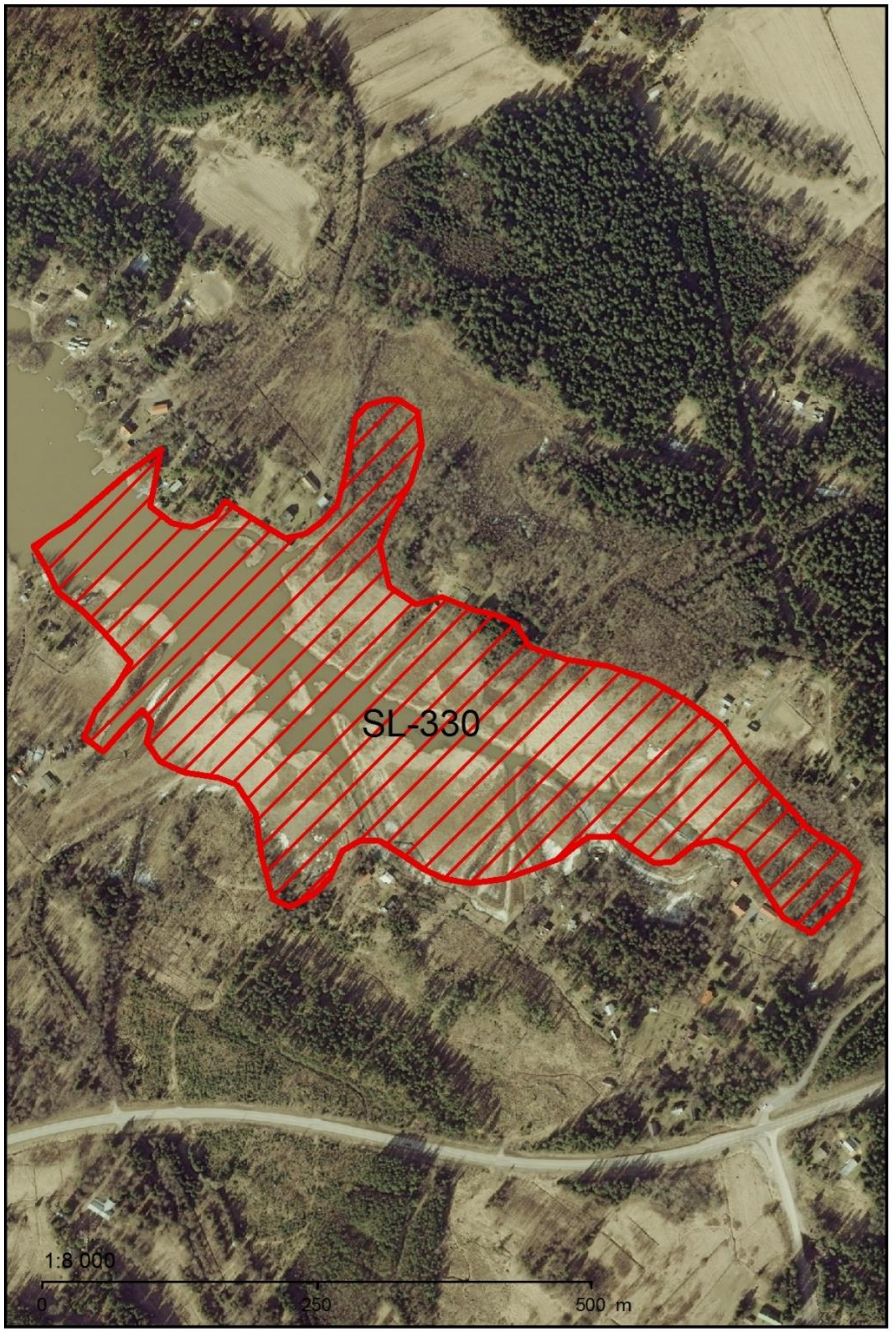

Kartta 2. Ämttöönlahden (SL-330) ilmakuva ja kaavarajaus.

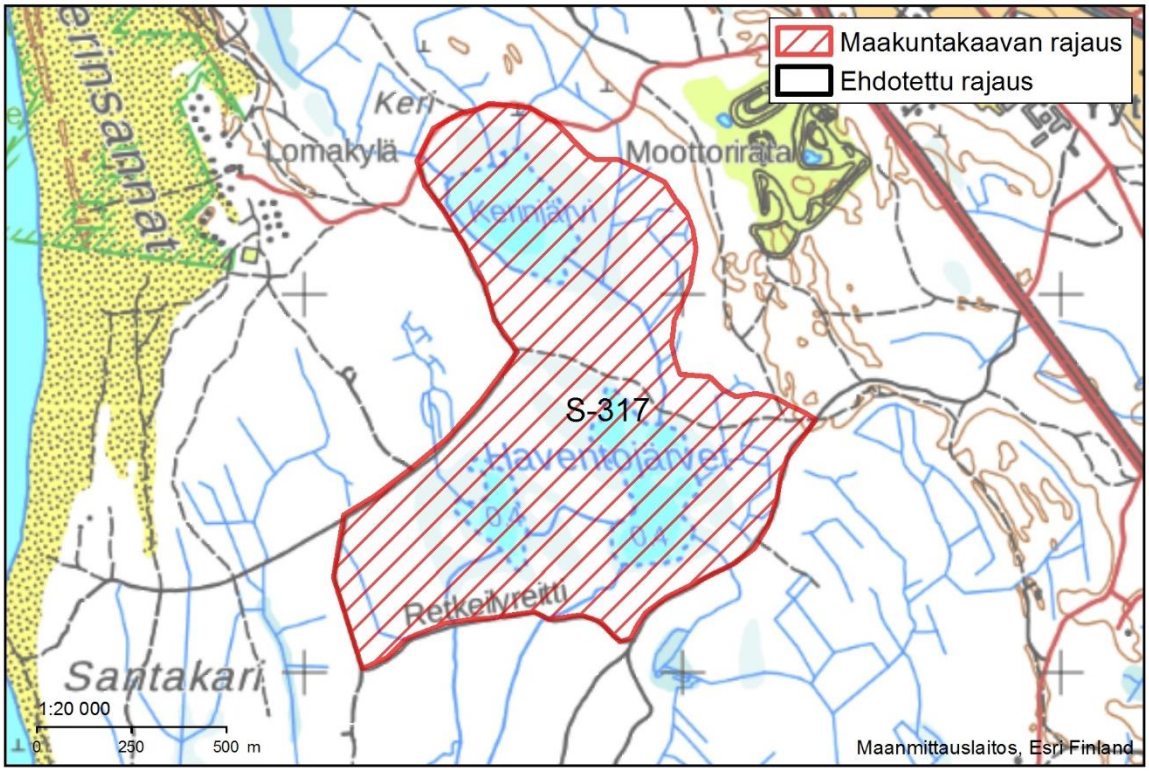

Kartta 1. Haventojärvet ja Kerinjärvi -kohteen (S-317) karttarajaus.

Haventojärvet ja Kerinjärvi S-317

Kohde sijaitsee Porin Yyterin santojen ja Mäntyluodontien välissä. Hiekkamaan rehevät järvet ovat luonnoltaan keskenään samankaltaisia. Luhta- ja suorantaisia sekä pitkälle umpeenkasvaneita pikkujärviä ympäröi kapea lehtovyö. Avovesialaa on kaikissa järvissä niukalti. Kaavarajauksen sisällä metsää on jäljellä Kerinjärven ja Haventojärvien välisellä kaistaleella. Järviä yhdistävät entisiin laskuojiin kaivetut ojat.

Luhdat ovat enimmäkseen ruoko- ja saraluhtia sekä kurjenjalkavaltaisia ruoholuhtia. Ulompana metsäreunassa on kapealti paju- ja tervaleppäluhtaa. Pienialaisia tuoreita ja kosteita lehtoja sekä lehtokorpilaikkuja on muodostunut kangasmetsien rajalla. Tervaleppäluhdat ovat erittäin uhanalaisia (EN) luontotyyppejä. Tuoreet keskiravinteiset lehdot ovat vaarantuneita (VU). Tuoreet runsasravinteiset lehdot ja lehtokorvet ovat erittäin uhanalaisia (EN) luontotyyppejä. Runsasravinteiset järvet ovat erittäin uhanalaisia (EN) järviluontotyyppejä.

Osa metsistä on varttuneita, mutta niitä on hoidettu enimmäkseen talousmetsin sekä hakattu muutama vuosi sitten aukkoon tähtikudospistiäisen torjumiseksi. Luonnontilaisempia ovat rantojen tuntuman lehti- ja sekapuustoiset kaistaleet. Metsät ovat sekä tuoreita että kuivahkoja kankaita. Isohaventojärven itäpuolella on runsaslahopuustoisia alueita.

Alueen linnusto on ollut edustava, mutta joidenkin lajien yleinen taantuma näkyy kosteikoilla. Punasotka on kadonnut lajistosta viimeisen kymmen vuoden sisällä. Kohteella pesii edelleen laulujoutsen, tavi, haapana, telkkä, tukkakoskelo, ruskosuohaukka, luhtahuitti, luhtakana, kurki, metsäviklo, taivaanvuohi, käenpiika, pikkulepinkäinen, sirittäjä, punavarpunen ja vaarantunut (VU) pajusirkku. Erittäin uhanalaiset (EN) mustakurkkuuikku, *Podiceps auritus*, nokikana, *Fulica atra* ja tukkasotka, *Aythya fuligula* pesivät järvillä epäsäännöllisesti. Myös vaarantuneesta (VU) heinätavista, *Anas querquedula* tehdään harvakseltaan havaintoja.

Kohteen rajaus esitetään pidettäväksi ennallaan (kartta 1). Kohteen sijainti luonnonarvoiltaan arvokkaalla alueella ja monipuolisuus huomioon ottaen kaavamerkinnäksi suositellaan SL.

Taulukko 1. Haventojärvet ja Kerinjärvi -kohteen luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	3	**Rajaus**	
Pori, Yyteri	alaluokat	3.3, 1,2	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
S-317	luonnontil., muutostila	1,2	hakkuu	2
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
S-317	itsestään, ennallistaen	1, 2	eläintieteellinen	3
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanal. luontotyyppejä	8
547	vakaa	=	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 99 ha	maakuntakaava	12	1, 3, 4, 29, 56, 97	

Lisätiedot: Luhta- ja suorantaisia reheviä pikkujärviä hiekkamaalla. Linnustollisia arvoja. Uhanalaisia lintulajeja (VU ja EN) ja uhanalaisia luontotyyppejä (VU ja EN).

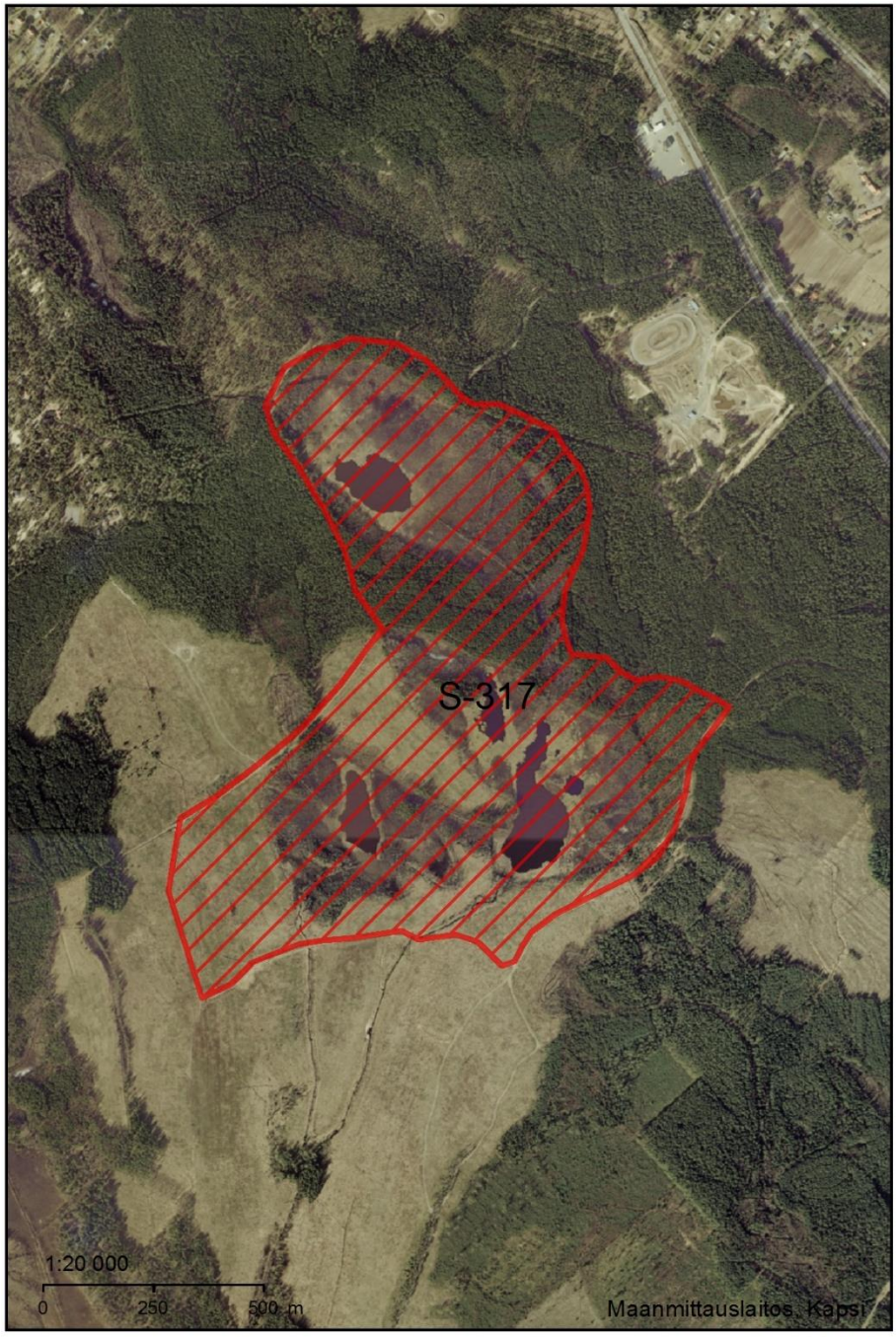

Kartta 1. Haventojärvet ja Kerinjärvi -kohteen (S-317) ilmakuva ja kaavarajaus.

Kuva 1. Nielpäkinkallion luonnontilaista lakea.

Nielpäkinkallio s-387

Nielpäkinkallio sijaitsee noin kolme kilometriä Ahlaisten kirkonkylältä luoteeseen. Kohde on jylhä kalliojyrkänne kilpikaarnamäntyineen. Nielpäkinkallion itäreunalla on lisäksi luonnontilainen korpi, joka voidaan luokitella luonnonsuojelulain mukaiseksi tervaleppäkorveksi. Nielpäkinkallion ja tervaleppäkorven välinen alue on harvennettua nuorta kasvatusmetsää. Lähempänä korpea on kapealti lehtoa, ulompana lehtomaista ja tuoretta kangasta. Ylempänä rinteen juurella on kuivahkoa kangasta. Kallioiden painanteeseen on muodostunut luonnontilainen, tervaleppävaltainen ja luhtainen, ruoholehtokorpi. Korpi täyttänee luonnonsuojelulain mukaisen tervaleppäkorven määritelmän.

Lehtokorven kasveja ovat muun muassa isoalvejuuri, käenkaali, terttualpi, suo-orvokki, ojaleinikki, metsäimarre, metsäkastikka, korpi-imarre, viitakastikka, vehka, rentukka, lehtotesma ja rönsyleinikki. Puustossa hieskoivuja ja kuusia sekä runsaasti järeitä tervaleppiä. Okarahkasammal ja kiiltolehväsammal ovat näkyvimpiä sammalia. Osa lehtokorvesta on menettänyt harvennuksen yhteydessä luonnontilansa metsäkoneen ajettua rimpipinnan yli. Lehtokorvet ovat erittäin uhanalaisia (EN) luontotyyppejä.

Kalliojyrkänne nousee lähes yli kymmenen metriä ympäröivää maastoa ylemmäs kolmelta sivultaan. Kallion tyveä kiertää kapea lehtomaisen kankaan vyö. Kaavarajauksen reunalta löytyy hieman käsiteltyä ruohokorpea, joka jatkuu kaava alueen ulkopuolella ojitetun Nielpäkinnevan puolella.

Kasvillisuus on poronjäkälien peittämillä kallioilla niukkaa, mutta joitakin kasveja löytyy, kuten kalliokielo, kallioimarre, isomaksaruoho ja keto-orvokki. Ylärinteellä on osin harvennettua kuivaa kangasta ja laella karukkoa. Lakialueen puusto on vanhaa kalliomaiden kilpikaarnaista männikköä. Lehtomaiset kankaat ovat vaarantuneita (VU). Karukkokankaat ovat erittäin uhanalaisia (EN).

Kohteen rajausta ei esitetä muutettavaksi (kartta 1). Nielpäkinkallio on poikkeuksellinen edustava vanhan kalliometsän ja jyrkänteen sekä luonnontilaisen korpikohteen muodostama kokonaisuus. Kaavamerkintä suositellaan muutettavaksi sl.

Taulukko 1. Nielpäkinkallion luokittelu.

Kunta, kylä	**Pääluokka**	7	**Rajaus**	
Pori, Ahlainen	alaluokat	1.1, 2.4	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
s-387	luonnontilainen, muutostila	1, 2	hakkuu	2
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
s-387	itsestään	1	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		monipuolisuus	5
570	vakaa	=	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 3 ha	maakuntakaava	12	1, 3, 4	
Lisätiedot: Kalliojyrkänne ja vanhanmetsän alue. LsL mukainen tervaleppäkorpi. Uhanalaisluokitukseltaan vaarantuneita (VU ja EN) luontotyyppejä.				

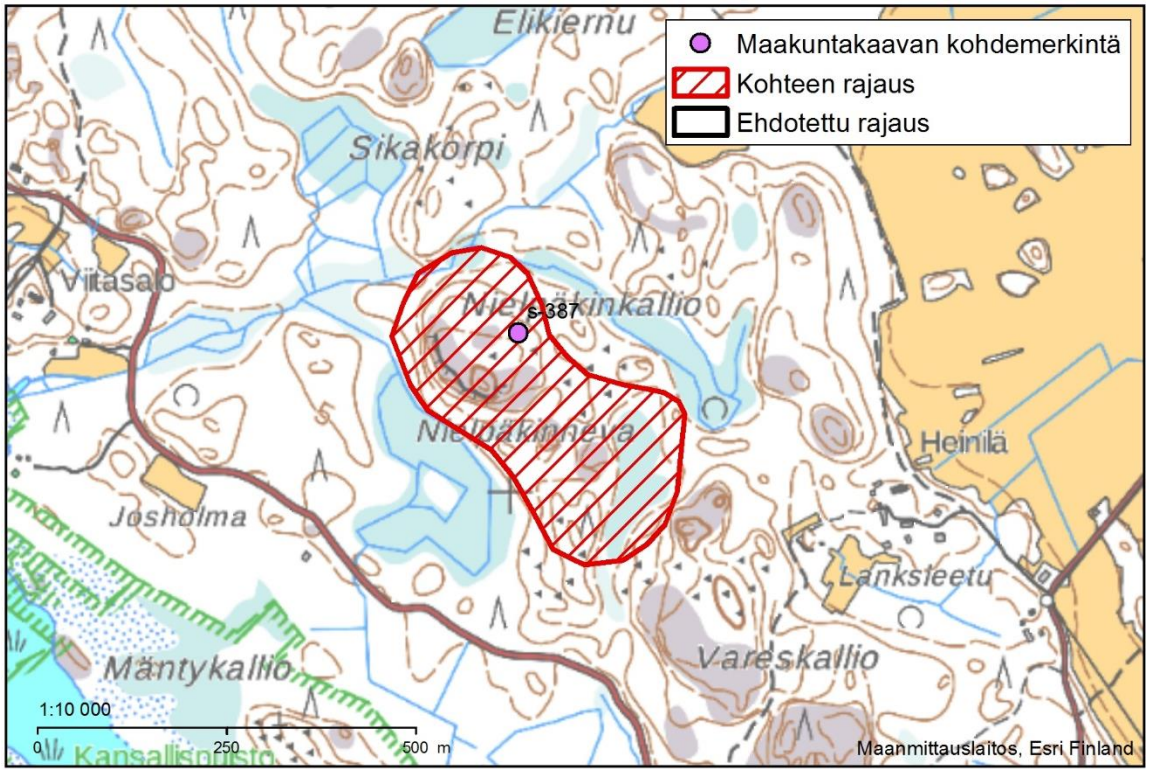

Kartta 1. Nielpäkinkallio -kohteen (s-387) karttarajaus.

Kuva 2. Tervaleppiä korven laiteilta.

Kuva 13. Korvessa on runsaasti avointa märkäpintaa.

Kuva 1. Kunnostettu Kitukoski ympäröivine lehtoineen.

Pohjajoen kosket S-155

Kohde koostuu kahdesta erillisestä Pohjajoen koskijaksosta Ahlaisten kirkonkylän koillispuolella. Jokea on joskus perattu ja sen penkoilta löytyy paikoin joesta nostettuja kivivalleja. Yksi joen sivu-uomista on perkauksen yhteydessä jäänyt kuivaksi. Pohjajoen koskilla on toteutettu kalataloudellinen kunnostus vuonna 1995 Karvianjoen vesistön kunnostusohjelmassa. Kitukoskelle on rakennettu myös virkistyskalastusta palvelevia laavuja ja nuotiopaikkoja.

Pohjajoki on vaelluskalajoki ja siinä lisääntyy ainakin taimen, ja mahdollisesti myös lohi. Kalakannat ovat osin peräisin istutuksista. Meritaimen*, Salmo trutta,* on erittäin uhanalainen (EN) ja itämeren lohi, *Salmo salar* vaarantunut (VU).

Kaavan kohteista läntisempi Kitukosken alue on luonnonarvoiltaan edustavampi. Jokivartta luonnehtii monimuotoinen lehtojen, kangasmetsien ja suurruohoisten rantaniittyjen pienipiirteinen vaihtelu. Lisäksi koskijaksot ja suvannot vuorottelevat polveilevalla uomalla. Rantalehdot ovat enimmäkseen tuoreita ja keskiravinteisia. Rantojen puustossa on runsaasti järeitä tervaleppiä ja lahopuuta. Ulompana rannasta on järeäpuustoista tuoretta ja lehtomaista kuusivaltaista kangassekametsää. Lahopuuta löytyy myös kangasmetsäkuvioilta. Osaa metsistä on hoidettu. Majavia on runsaasti ja ne lisäävät omalta osaltaan monimuotoisuutta.

Lehtokasveja on laaja kirjo; muun muassa mustakonnamarja, soreahiirenporras, syyläjuuri, kevätlinnunherne, lehtotesma ja lehtovirmajuuri. Lehtopensaitakin on lukuisasti, kuten taikinamarja, lehtokuusama, näsiä ja

mustaherukka. Erikoinen havainto oli jokirannalla kasvanut humala, *Humulus lupulus*. Lajin alkuperää on vaikea arvailla, mutta se lienee tullut jostain puutarhasta jokea myöden. Ajoittain tulvivat rantaniityt ovat suurruohoisia kastikoiden ja ruokohelpin ollessa valtalajeja. Muita niittyjen ja rantojen ruohoja ovat muun muassa terttualpi, kurjenmiekka, puna-ailakki, korpikaisla, mesiangervo, keltaängelmä, lehtotesma ja viiltosara.

Itäisempi osa-alue on luonnonarvoiltaan vaatimattomampaa. Lisäksi rajauksen sisään itärannan lehtoon on yltänyt tuore avohakkuualue. Koskijakso on uomamainen, mutta kohtalaisen kivinen ja soveltunee vaelluskalojen lisääntymisalueeksi. Pohjoisosan suvantoalueella on laajaoja rantaniittyjä ja tulvivaa suuruohoniittyä. Metsiä on käsitelty lukuun ottamatta kapeaa kaistaletta kivikkoisten raivauspenkereiden ja jokirannan välissä.

Luonnontilaiset tuoreet keskiravinteiset lehdot ja lehtomaiset kankaat ovat uhanalaisluokitukseltaan vaarantuneita (VU). Korkeakasvuiset sisävesien suuruohoiset ranta- ja tulvaniityt ovat äärimmäisen uhanalaisia (CR).

Rajauksen esitetään joitakin pieniä muutoksia (kartta 1). Hyvin monimuotoiselle ja edustavalle kohteelle suositellaan kaavamerkinnäksi SL.

Taulukko 1. Pohjajoen kosket -kohteen luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	4	**Rajaus**	
Pori, Ahlainen	alaluokat	1.2, 4	muutettu	2
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
S-155	luonnontilainen, muutostila	1, 2	hakkuu, vesistöjärjestely	2, 9
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
S-155	itsestään, ennallistaen	1, 2	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		virkistys, matkailu	9
574	vakaa	=	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 11 ha, **uusi:** 11 ha	maakuntakaava	12	1, 3, 4, 57, 58, 59	
Lisätiedot: Monimuotoista virtavesiluontoa ja lehtoja. Uhanalaisia vaelluskaloja (VU ja EN). Uhanalaisluokitukseltaan vaarantuneita sekä erittäin ja äärimmäisen uhanalaisia (VU, EN ja CR) luontotyyppejä.				

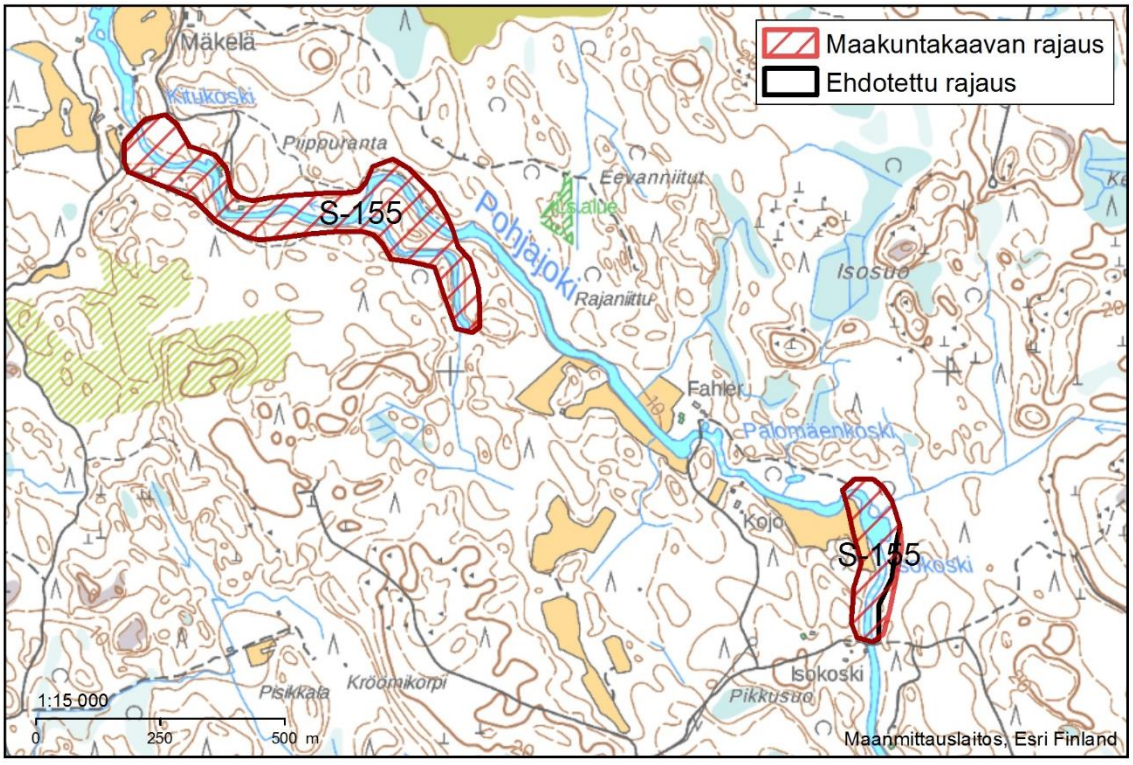

Kartta 1. Pohjajoen kosket -kohteen (S-155) luokittelu.

Kuva 2. Suurruohoisia rantaniittyjä läntisellä osa-alueella.

Kuva 3. Vanhan perkauksen jäljiltä kuivuvaan joen sivu-uomaan syntyy korpea ja lehtoa.

Kuvat 4 ja 5. Länsiosan humala, *Humulus lupulus* ja itäisen osa-alueen rajauksen sisään ulottunut hakkuu. Jokiranta heti vasemmalla.

Kuva 6. Itäisen osan suvannon rehevää rantaniittyä.

Kuva 1. Sahakoski.

Sahakoski s-468

Kohde sijaitsee Eteläjoessa aivan Pohjoisen satamatien tuntumassa. Vuolas, pari sataa metriä pitkä koski ja satakuntalaista teollistumishistoriaa. Kosken pohjoispuolella hieman ränsistyneitä saha- ja myllyrakenteita. Rantalehdot ovat osin käsiteltyjä. Suvannossa pienialaisesti kosteaa suuruohoniittyä ja -luhtaa sekä ruohoinen jokisärkkä.

Puustossa kotimaisten puulajien, kuten tervaleppien ja haapojen, ohella muutamia isoja metsälehmuksia ja vaahteroita. Osa aiemmasta puustosta on saanut väistyä hakkuiden ja huvila-asutuksen tieltä. Jättipalsami, *Impatiens grandulifera*, leviää rantametsissä ja kiireelliset poistotoimet olisivat tarpeen.

Kasvilajistossa on sekä koskilehdon että kallioketojen lajeja, kuten karvakiviyrtti, haurasloikko, isomaksaruoho, kesämaksaruoho, vuohenputki, haisukurjenpolvi, syyläjuuri, nuokkuhelmikkä, pukinjuuri, keto-orvokki, kyläkarhiainen, kalliokielo, luhtalemmikki, korpikaisla ja kevätlinnunsilmä.

Tuoreet suurruohoniityt ovat äärimmäisen uhanalaisia luontotyyppejä (CR). Luontotyyppiä on kohteella niukalti. Osia rantalehdoista on luonnontilaisen kaltaisia tuoreita ja keskiravinteisia lehtoja, jotka ovat vaarantuneita (VU).

Kohteen luoteiskulma on luonnonarvoiltaan vaatimatonta ja voimakkaasti käsiteltyä talousmetsänä hoidettua aluetta, joka esitetään poistettavaksi rajauksesta (kartta 1).

Taulukko 1. Sahakosken kohteen luokittelu.

Kunta, kylä	**Pääluokka**	4	**Rajaus**	
Pori, Sahakoski	alaluokat	1.2	muutettu	2
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
s-468	luonnontilainen, muutostila	1, 2	hakkuu, vieraslaji	2, 5
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
s-468	itsestään, ennallistaen	1, 2	maisema	4
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		kulttuurihistoriallinen	6
7	vakaa	=	virkistys, matkailu	9
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 7 ha, **uusi:** 6 ha	maakuntakaava	12	1, 3, 4, 60	

Lisätiedot: Kulttuurihistoriaa ja jylhää koskiluontoa.
Pienialaisesti uhanalaisluokitukseltaan vaarantuneita ja äärimmäisen uhanalaisia (VU ja CR) luontotyyppejä.

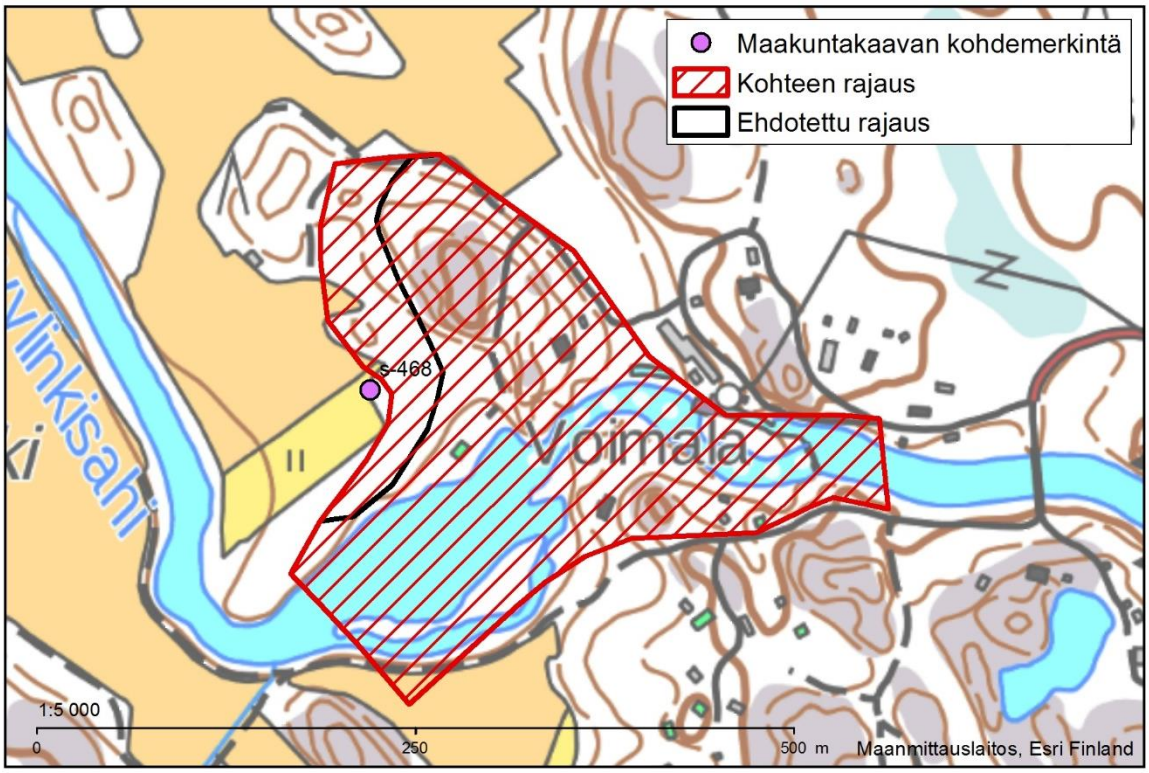

Kartta 1. Sahakosken kohteen (s-468) karttarajaus.

Kuva 2. Jättipalsami, *Impatiens grandulifera,* leviää kosken suvannon ympäristössä.

Kuva 3. Koskenniskan betonista patoa.

Kuva 4. Sahakoski kuvattuna alavirtaan myllyltä.

Kuva 5. Suvantoa ja suurruohoista tulvaniittyä.

Kuva 1. Painonjärvi on järvistä suurin ja avovetisin.

Alinenlammi – Lamminjärvi – Painonjärvi S-306

Porin Kairilan kylästä Lavian tienvarteen sijoittuvat kolme aikoinaan laskettua järveä. Kaikki järvet reheviä, suo- ja luhtarantaisia. Lounaisin näistä on Painonjärvi, josta löytyy eniten avovesialaa. Painonjärvellä on myös yksi puustoinen saari. Lamminjärvi on näistä luoteisin ja umpeenkasvanein, eikä sen rannalla ole huviloita. Alinenlammin etelä- ja itäreunalla on muutama huvila ja vakituista asutusta. Painojärveä ja Alinenlammia on paikoin ruopattu ja rantoja raivattu.

Kaikki järvet ovat reheviä ja humusvetisiä. Painonjärvi on muita järviä hieman karumpi. Luhta-alueet ovat kaikilla kohteilla laajoja ja kattavat kaavarajauksista vähintään puolet. Lamminjärvillä avovesialaa löytyy enää parin hehtaarin verran järven keskeltä. Kaikilta järviltä löytyy ruoko-, sara-, ja ruoholuhtia. Puustoisempia luhtia ovat paju- ja koivuluhdat. Osa luhdista on luonnontilaisia. Lisäksi Lamminjärven lounaiskulmassa on pienialainen uhanalaisluokitukseltaan vaarantunut isovarpuräme (VU). Kasvillisuudessa on tavanomaisia rehevien järvien luhta- ja vesikasveja, kuten keltakurjenmiekka, vesikuusi, pohjanlumme, ulpukka, uistinvita, kilpukka, vehka, leveäosmankäämi sekä viilto-, pullo- ja jouhisara. Majava on täälläkin yleinen.

Linnustotiedot ovat puutteellisia ja kaipaisivat lisäselvityksiä. Kesäkuun alun maastokäynnillä tehtiin joitakin havaintoja. Painonjärvi: naurulokki 8 paria, kalalokki 3 paria, telkkäpoikue, kalatiira 1 pari. Lamminjärvi: Laulujoutsen 1 pari, telkkäpoikue, sinisorsapoikue, kurkipoikue, kalalokki 1 pari. Alinenlammi: nuolihaukka, kalatiira 1 pari, kalalokki 1 pari, telkkä- ja sinisorsapoikueet. Aiemmin järvillä on pesinyt muun muassa puna- ja tukkasotka, nokikana, jouhisorsa, haapana, lapasorsa, liro ja keltavästäräkki.

Järvillä on luontonsa puolesta edellytyksiä toimia hyvinä lintujärvinä. Kosteikkolinnuston yleinen taantuminen lienee heikentänyt näidenkin lintuvesien arvoa. Lamminjärvi alkaa tosin olla jo liian ummessa useimpien vesilintujen kannalta. Painonjärvi on monimuotoisin, mutta Alinenlammin upottavilla luhdillakin on kosolti sopivaa ruokailu- ja lisääntymisaluetta vaatelialle kosteikkolinnustolle.

Kohteiden rajauksiin ei esitetä muutoksia (kartta 1).

Taulukko 1. Alinenlammi – Lamminjärvi – Painonjärvi -kohteen luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	3	**Rajaus**	
Pori, Lavia	alaluokat	3.3, 2.2	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
S-306	luonnontilainen, muutostila	1, 2	umpeenkasvu	4
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
S-306	itsestään, ennallistaen	1, 2	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		eläintieteellinen	3
494	vakaa	=	vaatii lisäselvityksiä	12
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 65 ha	maakuntakaava	12	1, 3, 4	

Lisätiedot: Reheviä, suo- ja luhtarantaisia lintujärviä.
Linnustotiedot puutteellisia ja pääosin vanhentuneita. Lisäselvitykset ovat tarpeen.

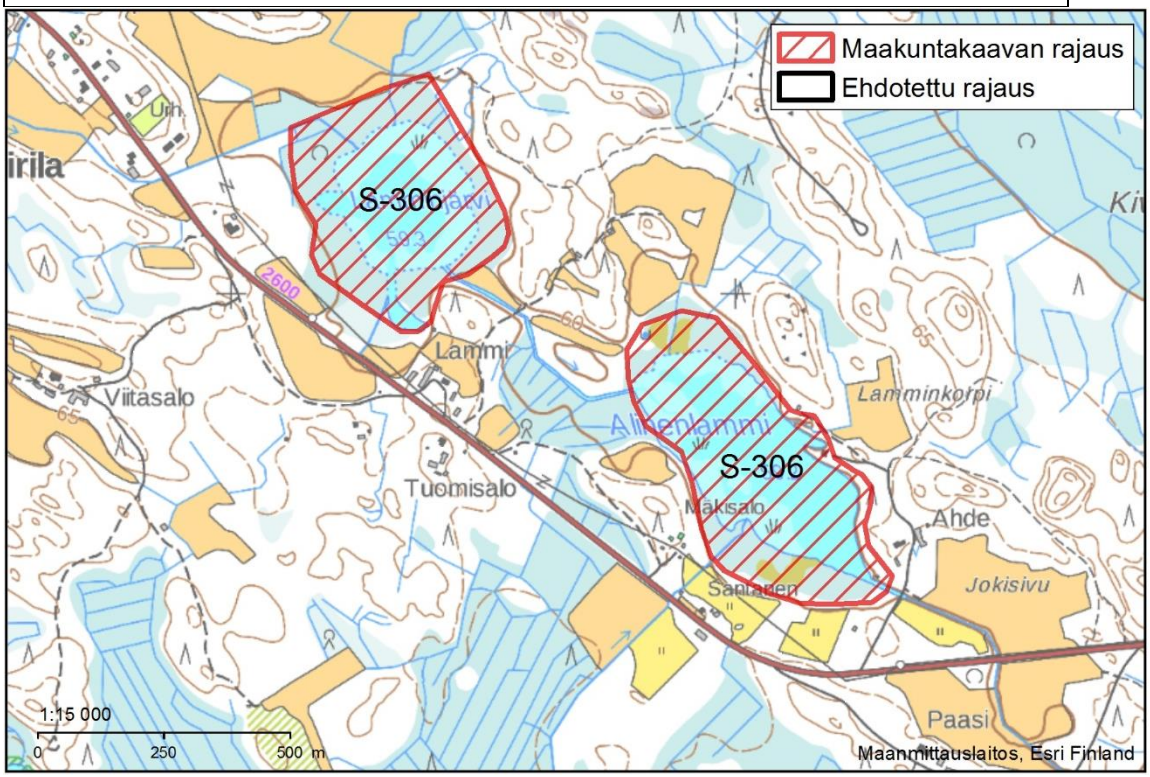

Kartta 1. Lamminjärven ja Alinenlammin (S-306) karttarajaus.

Kuva 2. Lamminjärven ruokoluhtaa. Taustalla avovesialue.

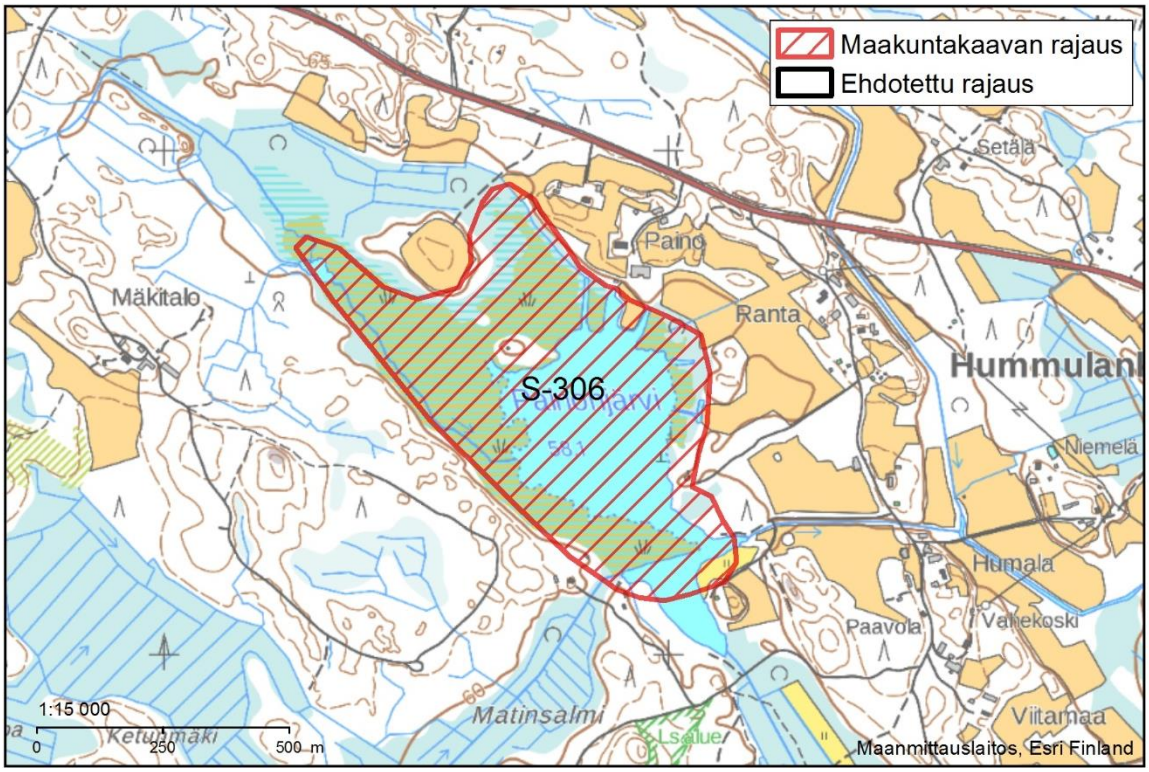

Kartta 2. Painonjärven (S-306) karttarajaus.

Kuva 3. Alinenlammin kurjenjalka- ja osmankäämivaltaista luhtaa.

Kuva 1. Havulinnan edustan rinteeseen on kylvetty kukkaketo.

Noormarkun ruukki - Kannukaupunki S-462

Noormarkunjoen pohjoispuolinen ruukinkartano Noormarkun keskustassa. Arkkitehtuuriltaan hyvin monipuolista 1700-luvulla perustettua ruukkialuetta on hoidettu puistomaisesti. Metsäsaarekkeita, puutarhoja, puistoja ja hiekkaisia hyvin hoidettuja teitä. Useita kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia; mm. Havulinna, Villa Mairea ja Ahlström-yhtymän konttorirakennukset. Alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Kohteen arvot ovat enimmäkseen kulttuurihistoriallisia. Metsäsaarekkeessa Havulinnan ympäristössä on puistomaisesti hoidettua hyväkasvuista ja vanhaa hongikkoa. Kohde rajautuu itäpuolella luonnonarvoiltaan merkittävään Näsin vanhaan metsään. Kaavarajauksen sisällä rautatien länsipuolella metsiä on hoidettu talousmetsän tapaan, eikä merkittäviä luonnonarvoja juuri ole. Muutamalla saarekkeella on suosittu jaloja lehtipuita, kuten vaahteraa ja vuorijalavaa.

Ympäristö on varsin hoidettua ja kasvillisuus sen mukaista. Laajat puistot tarjoavat kuitenkin mahdollisuuden tutustua laajaan kirjoon koristekasveja ja puulajeja. Havulinnan edustan rinteeseen on kylvetty monipuolinen kukkaketo. Alue on suosittua matkailu- ja virkistysaluetta.

Noormarkunjoki virtaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan voimalaitoksen kautta ja sen alapuolella on lyhyt koskijakso. Patoon on rakennettu kalatie uhanalaisten vaelluskalojen nousun turvaamiseksi.

Kohteen arvot ovat enemmän kulttuuriympäristöissä kuin luonnonarvoissa. Suojelualuemerkinnän poistamista tulisi harkita (kartta 1).

Taulukko 1. Noormarkun ruukki – Kannukaupunki -kohteen luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	9	**Rajaus**	
Pori, Noormarkku	alaluokat	4, 1.1	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
S-462	ei arvioida	0	umpeenkasvu	4
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
S-462	ei arvioida	0	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		eläintieteellinen	3
504	vakaa	=	vaatii lisäselvityksiä	12
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 114 ha	maakuntakaava, RKY	12	1, 18, 60	

Lisätiedot: Noormarkunjoen pohjoispuolinen ruukinkartano Noormarkun keskustassa.
Kohteen arvot ovat enimmäkseen kulttuuriympäristöllisiä.

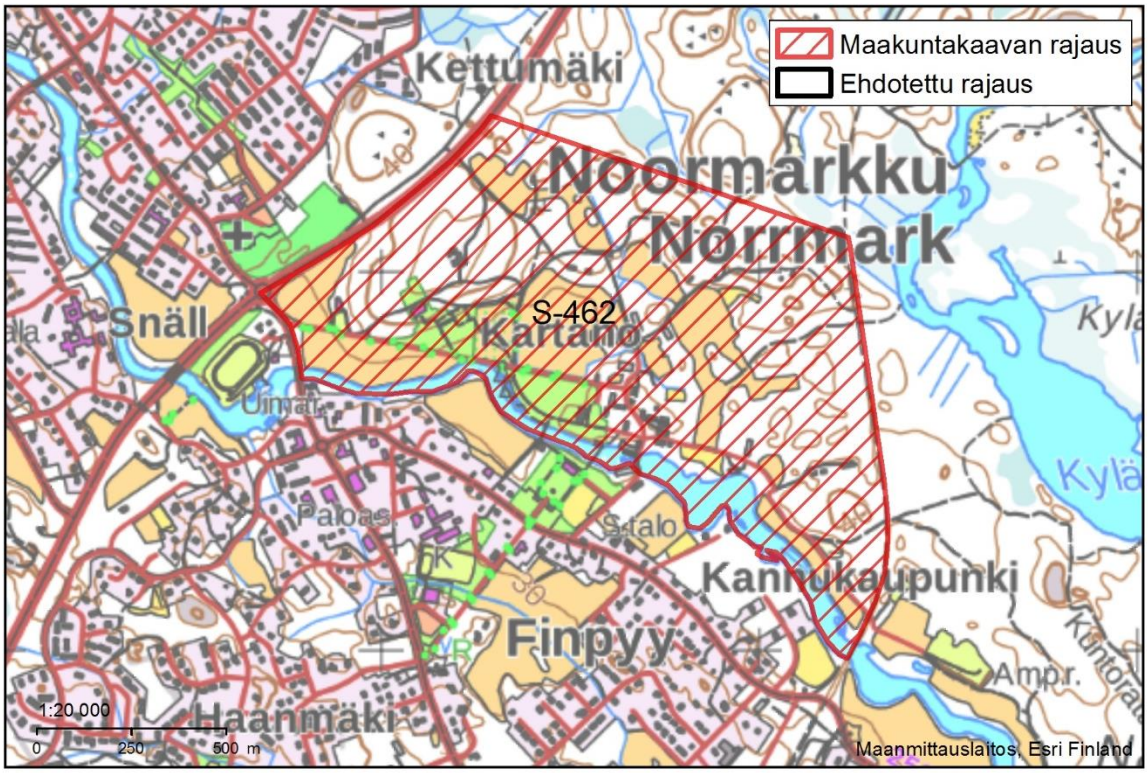

Kartta 1. Noormarkun ruukki – Kannukaupunki -kohteen (S-462) rajaus.

Kuva 2. Hoidettua puistoa ja pergola.

Kuvat 3-5. Voimalaitoksen koski. Hoidettua puistoa ja Havulinnan hoidettua vanhaa männikköä.

Kuva 1. Moniuomainen Myllykoski on kaunis.

Myllykoski sl-463

Porin Noormarkun keskustassa sijaitseva pieni kohde. Noormarkunjoen koski, jonka uoman jakaa muutama koskisaari. Vuolaan ja kivisen koskialueen ympäristössä on järeitä tervaleppiä. Muita puulajeja ovat tuomi, pihlaja ja vaahtera. Puustoisilla alueilla on kosteaa keskiravinteista lehtoa. Kasvillisuus on luontotyypille ominaista. Lisäksi Myllykosken varrella kasvaa jonkin verran vesikasveja. Kasvilajistoa ovat muun muassa terttu-alpi, rentukka, ruokohelpi, luhtalemmikki, rantakukka, viiltosara, rantaminttu, rantakukka, ranta-alpi, myrkky-keiso, korpikaisla, mesiangervo, korpikastikka, luhtalitukka, kilpukka, isohierakka, ulpukka ja isonäkinsammal.

Alue on suosittua lähivirkistysaluetta ja sijaistee aivan urheilukentän vieressä. Yhteen koskisaarista on rakennettu huvimaja ja kävelysiltarakenteita. Myllykoski on koskiensuojelulailla (35/1987) voimalaitosrakentamiselta suojelu koski.

Pienkohteen rajauksen muuttamiseen ei ole tarvetta (kartta 1).

Taulukko 1. Myllykosken luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	4	**Rajaus**	
Pori, Noormarkku	alaluokat	1.2	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
sl-463	luonnontilaisen kaltainen	1	ei muutosta	0
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
SL-463	ei arvioida	0	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		maisema	4
503	vakaa	=	virkistys	9
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 1 ha	maakuntakaava	12	1	
Lisätiedot: Noormarkunjoen pikkukoski Noormarkun keskustassa. Rantalehtoa ja virkistysarvoja Kohde on koskiensuojelulailla (35/1987) voimalaitosrakentamiselta suojelu koski.				

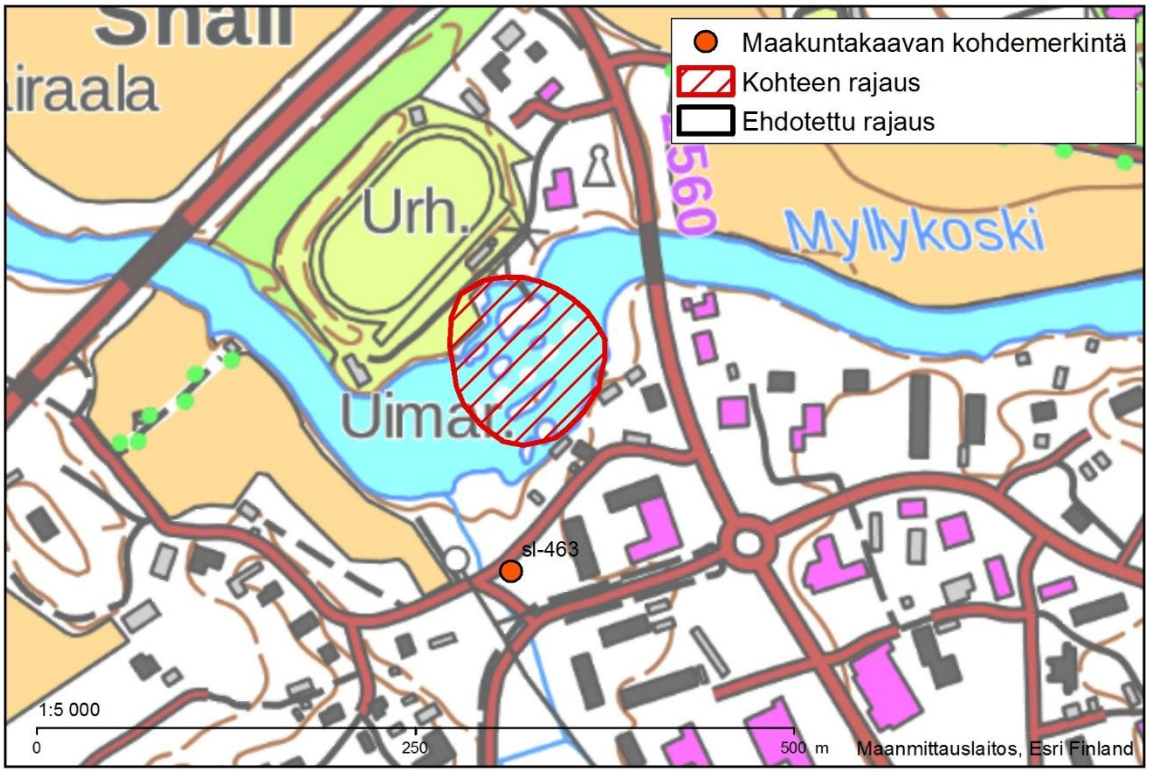

Kartta 1. Myllykosken (sl-463) rajaus.

Kuva 2. Koskisaareen on rakennettu huvimaja ja kävelysilta.

Kuva 1. Metsälehmusta, *Tilia cordata,* kasvaa runsaasti järeän kuusikon alla.

Vesihelvetinoja sl-309

Kohde sijaitsee laajalla metsäalueella Noormarkun keskustasta noin seitsemän kilometriä luoteeseen. Lehtorinne ja lehtokorpea, jonka läpi virtaa Säkkijärvestä ja Sulkkijärvestä tulevat laskuojat. Molempia ojia on kaivettu, mutta molemmat laskupurot ovat luonnontilaisia. Lisäksi Säkkijärveltä tulevassa laskuojassa on vanha majavanpato. Majavapadon yläpuolelle on syntymässä pieni, mutta monimuotoinen ja runsaslahopuustoinen, kuusikkoinen korpi metsälampineen. Kohteella on lievästi myös lähteisyyttä.

Suuri osa puustosta on vanhaa kuusikkoa. Lahopuuta on runsaasti sekä maassa että konkeloina. Kuusikon alikasvoksena on huomattavan paljon metsälehmusta. Lehmukset ovat jääneet kuusikon varjossa alle kymmenmetrisiksi. Puusto koostuu lisäksi järeistä haavoista ja pensasmaisista tuomista. Kohteen länsireunaa on avohakattu alle kymmen vuotta sitten. Hakkuun reunassa on luonnontilainen purojakso ja järeitäkin metsälehmuksia. Lisäksi puron varressa kasvaa humalaa, *Humulus lupulus*, jonka alkuperästä ei ole tietoa. Se saattaa olla jopa luontaista alkuperää.

Metsätyypit vaihtelevat mustikkatyypin tuoreesta kankaasta tuoreeseen keskiravinteiseen lehtoon. Paikoin on myös lehtomaista kangasta. Ojanvarressa on ruohokorpea ja lehtokorpilaikkuja. Kasvillisuudessa metsälehmus esiintyy runsaana. Lehtojen lehtokorpien lajeja, joista osa on vaateliaita: rantayrtti, lehtotesma, syyläjuuri, mustakonnanmarja, lehtovirmajuuri, metsäimarre, soreahiirenporras, lehtopähkämö, lehtopalsami, kevätlinnunherne, lehtokorte ja hentosara.

Tuoreet keskiravinteiset lehdot sekä lehmuslehdot ovat uhanalaisluokitukseltaan vaarantuneita (VU). Vanhat havupuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat ovat erittäin uhanalaisia (EN). Lehto- ja ruohokorvet ovat erittäin uhanalaisia (EN).

Kohde on poikkeuksellisen hyvin säilynyt käsittelyistä huolimatta. Hyvin monimuotoinen arvoalue on maakunnallisesti merkittävä. Hakkuuseen joutunut ala tulee edelleen säilyttää kaavassa, koska käsitellyllä alalla kasvaa edelleen lehmuksen taimia. Lisäksi sen rajalla sijaitsevat järeimmät lehmukset ja humalakasvusto luonnontilaisen puronjakson varressa. Hakkualan tulee antaa palautua itsestään myös kohteen pienilmaston palauttamiseksi.

Rajaukseen ei esitetä muutoksia (kartta 1).

Taulukko 1. Vesihelvetinojan luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	1	**Rajaus**	
Pori, Noormarkku	alaluokat	1.2, 2.4, 6.2	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
sl-309	luonnontilaisen kaltainen	1	hakkuu	2
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
SL-309	itsestään	1	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanal. luontotyyppejä	8
508	vakaa	=	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 7 ha	maakuntakaava	12	1, 3, 4, 8	
Lisätiedot: Runsaslahopuustoisia lehtoja ja korpia sekä puronvartta. Metsälehmus, *Tilia cordata,* runsas. Huomattava määrä vaarantuneita ja erittäin uhanalaisia luontotyyppejä (VU ja EN). Humala, *Humulus lupulus.*				

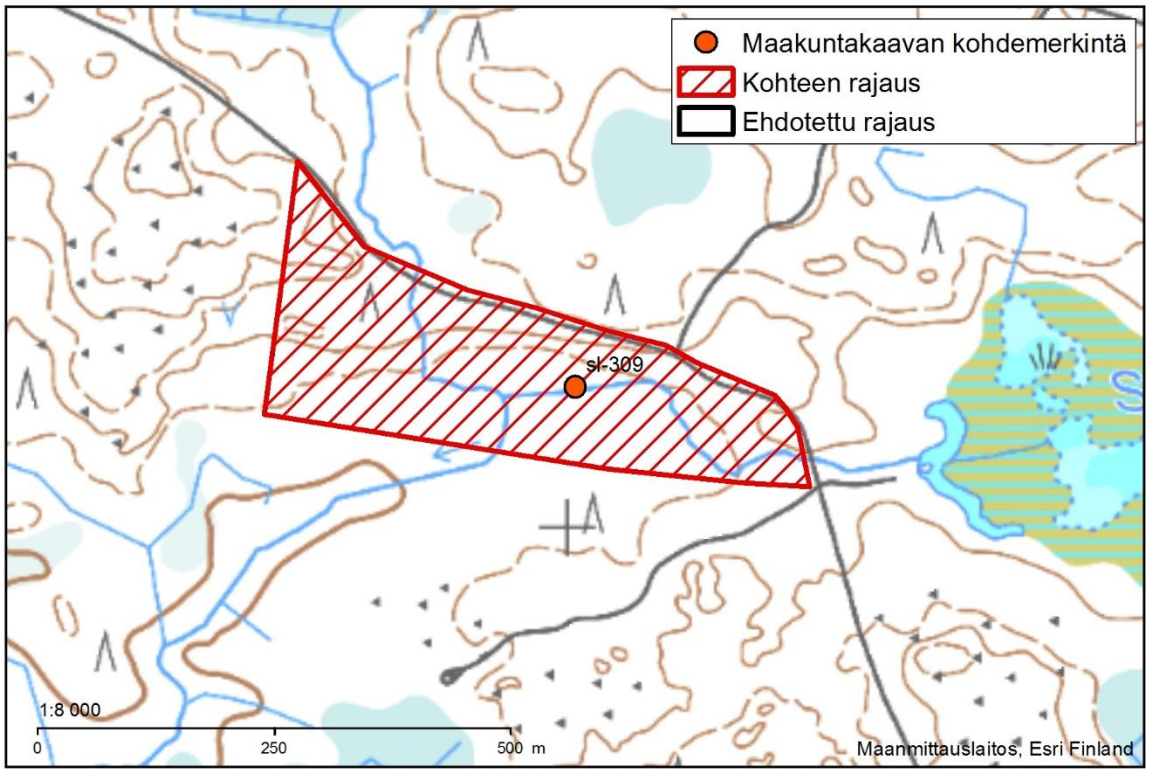

Kartta 1. Vesihelvetinojan (sl-309) karttarajaus.

Kuvat 2-4. Majavan, *Castor fiber*, vanha pato, puro ja ojanvarren lahopuustoa.

Kuvat 5-7. Runsaslahopuustoista ruohokorpea. Humalan, *Humulus lupulus*, esiintymä ja länsireunan luonnontilaista puronvartta.

Kuva 1. Hallinkeitaan karua nevaa.

Hallinkeidas S-113

Kohde on laaja ja ojittamaton karu suo, jota luonnehtivat reunoilla ja saarekkeina esiintyvät matalat kallioalueet. Ojituksia ei ole kaikilla reunoilla, vaan ojittamaton suo rajautuu suoraan kalliosaarekkeisiin. Länsi- ja eteläreunalla on muutama oja, joista osa aivan uusia. Suoalueen eteläosa on luonnonsuojelualuetta. Vesitaloudeltaan Hallinkeidas on pysynyt luonnontilaisena ja nevaosat ovat paikoin upottavia.

Kalliosaarekkeiden mäntyvaltainen puusto on osin varttunutta, järeää ja luonnontilaisen kaltaista. Kallioiden laella on karukkokangasta. Osa metsistä on käsiteltyjä. Pohjoisosan saarekkeen puusto on vanhaa. Lisäksi saarekkeessa on keloja ja jokunen haapa.

Keskivaiheilla suota on karua lyhytkorsinevaa ja pohjoisempana lyhytkortista rämettä. Kermirakenne erottuu vain luoteiskulmassa ja sielläkin kermit ovat matalia. Reuna-alueilla esiintyy isovarpu- ja kangasrämettä, sekä kapea-alaisesti tupasvillakorpea ja karua saranevaa ja -korpea. Kasvilajisto on niukkaa ja tavanomaisia karujen soiden lajistoa. Rehevämmiltä reunoilta löytyy kuitenkin esimerkiksi maariankämmekkää ja hieman vaateliaampia saroja. Linnustotiedot ovat puutteelliset.

Hallinkeidas on poikkeuksellisen hyvin säilynyt, vaikka lievää kuivumista onkin havaittavissa. Osin luonnontilaisen kaltaiset ja monimuotoiset saarekkeet lisäävät kohteen arvoa. Aivan lähialueella ei muita ojittamattomia soita ole, joten kohde on tärkeä suoverkostojen näkökulmasta. Valitettavasti kaavarajauksen sisään, kohteen länsireunaan, on kaivettu uusi oja, joka tulisi tukkia mahdollisimman pian.

Tupasvillakorvet, lyhytkorsi- ja isovarpurämeet sekä saranevat ovat Etelä-Suomessa uhanalaisluokitukseltaan vaarantuneita (VU). Sarakorvet ja kangasrämeet ovat erittäin uhanalaisia (EN) suoluontotyyppejä.

Kohteen rajauksen muuttamiseen ei ole tarvetta (kartta 1). Kohteen luonnonarvot huomioon ottaen oikeampi kaavamerkintä olisi SL.

Taulukko 1. Hallinkeitaan luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	2	**Rajaus**	
Pori, Lavia, Käyränkulma	alaluokat	2.4, 7	ennallaan	1
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
S-113	luonnontilaisen kaltainen	1	ojitus, hakkuu	1, 2
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
S-113	itsestään, ennallistaen	1, 2	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanal. luontotyyppejä	8
362	vakaa, heikkenevä	=, -	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 150 ha	ls-alue, maak.kaava	1, 12	1, 3, 4, 62	

Lisätiedot: Hyvin säilynyt luonnontila ja reunojen ojitusta vähän. Kuivuu kuitenkin hitaasti. Kalliosaarekkeita, joista osa luonnontilaisia. Vaarantuneita (VU) ja erittäin uhanalaisia (EN) suoluontotyyppejä.

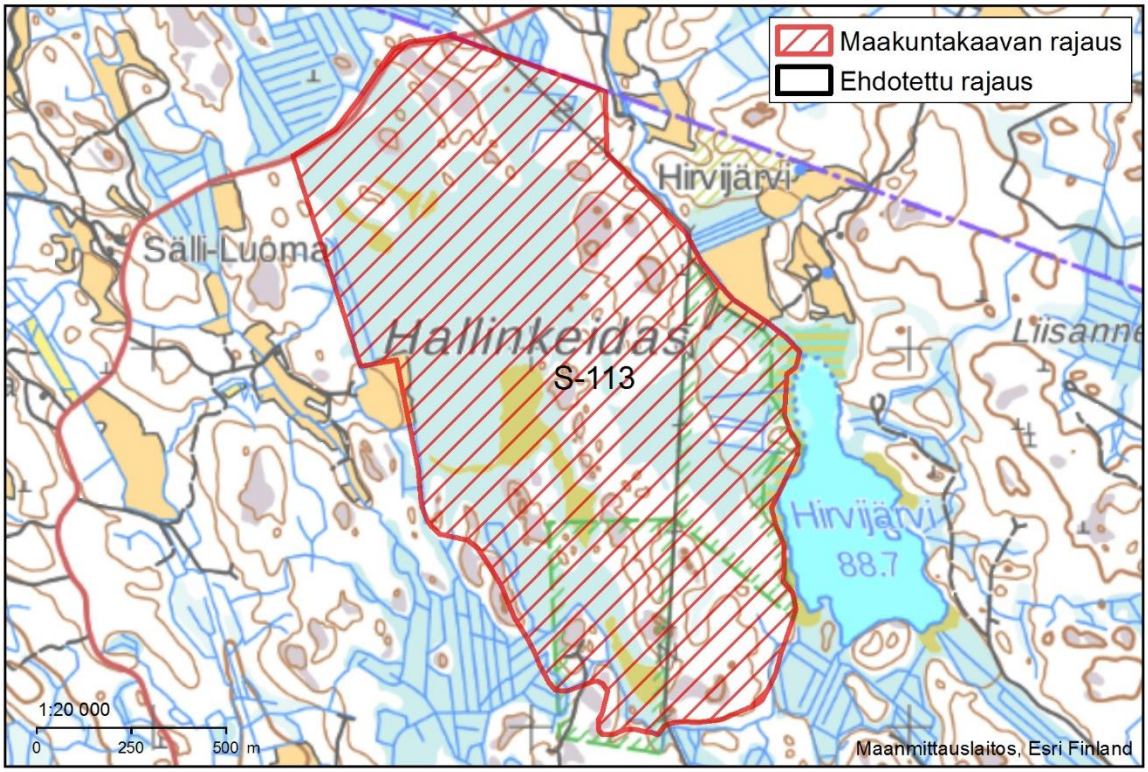

Kartta 1. Hallinkeitaan (S-133) karttarajaus.

Kuva 2. Suon keskellä on paikoin kalliopaljastumia.

Kuvat 3-5. Karua keskiosaa. Luoteisreunaan kaavarajauksen sisään on kaivettu vastikään oja. Näkymä kalliosaarekkeesta rämeelle.

Kuva 1. Rautianjärvi on erämainen ja suorantainen.

Rautianjärvi ja ympäröivät suot S-2048

Kohde sijaitsee Porin Lavian Kampinkulmalla noin viisi kilometriä Karhijärveltä pohjoiseen. Rautianjärvi on rannoiltaan lähes rakentamaton ja suorantainen noin viiden hehtaarin kokoinen metsäjärvi. Rautianjärven pohjoispuolella on avointa aapasuonkaltaista nevaa. Sen eteläpuolella ja ympärillä on puustoisia soita ja metsäsaarekkeita. Aivan kaava-alueen eteläosassa on avoin ja karu Rääsyneva.

Pohjoisosa on kalliosaarekkeiden reunustamaa avointa saranevaa. Suo on sen pohjoisreunaa lukuun ottamatta täysin luonnontilainen. Kaavavarauksen sisällä oleva länsireunan saareke on vastikään hakattu aukkoon. Laskuojattoman Rautianjärven ja sen eteläpuolisten luhtanevojen vedet valuvat ja levittäytyvät oligotrofiselle saranevalle. Nevan reunoilla esiintyy luhtanevaa ja pienialaisia luhtaneva- ja sarakorpia. Lähempänä järven lasku-uomaa saranevan mesotrofiset piirteet lisääntyvät. Reuna-alueille on muodostunut kapealti sararämettä ja tupasvillakorpea.

Kivennäismaasaarekkeiden väliin on muodostunut aitokorpia, kuten mustikkakorpea, sekä ruohokangaskorpilaikkuja. Saarekkeiden metsät ovat pääosin tuoreita ja kuivia kankaita, joista osa on varttuneita ja pitkälti luonnontilaisen kaltaisia. Osa kankaista on eri tavoin käsiteltyjä talousmetsiä. Rautianjärven ja saranevan väliin jää lännenpuolella vanhemman metsän seka- ja lahopuustoinen metsäniemeke.

Kivi- ja Rääsynevan ja Rautianjärven väliin jää erikoinen metsäsaarekkeiden jakama luhtanevojen ja luhtanevakorpien kokonaisuus. Mäntyvaltaisten saarekkeiden välillä virtaavat pintavedet ovat synnyttäneet alueelle mosaiikkimaisen kokonaisuuden. Luhtanevojen ja -korpien ohella löytyy sararäme- ja saranevalaikkuja. Pienialaisia muitakin korpilaikkuja, muun muassa ruohokorpea, löytyy eri puolilta aluetta. Havupuiden ohella pajut, hieskoivu ja tervaleppä ovat runsaita. Lahopuuta ja tuulenkaatoja on runsaasti. Puusto ei kuitenkaan ole kovin järeää. Karuimmilla paikoilla esiintyy tupasvilla- ja isovarpurämeitä. Saarekkeet ovat suurimmaksi osaksi kuivia kankaita. Paikoin on järeitäkin mäntyjä, mutta pääosin saarekkeet ovat harvennettuja.

Eteläreunan Kivineva on osittain ojitettua karuhkoa sararämettä ja -nevaa. Suolla on muutama rehevämpi laikku, joilla kasvaa muun muassa järviruokoa. Rääsyneva on miltei äärikarua kanervarahkarämettä. Nevakeskustassa pienialaisesti kuivia kuljunevoja. Kivi- ja Rääsynevan reuna-alueiden metsät ovat voimallisesti käsiteltyjä.

Monimuotoisella Rautianjärven kohteella esiintyy huomattava määrä uhanalaisia luontotyyppejä. Luonnontilaisista suoluontotyypeistä Etelä-Suomessa vaarantuneita (VU) ovat sara- ja tupasvillakorvet, tupasvilla-, sara- ja isovarpurämeet sekä luhta- ja saranevat. Etelä-Suomessa erittäin uhanalaisia (EN) ovat aitokorvet, ruoho-, tupasvilla- ja sarakorvet ja sararämeet. Ruohokangaskorpi on äärimmäisen uhanalainen (CR) suoluontotyyppi. Metsäluontotyypeistä kuivat kankaat ja havupuuvaltaiset tuoreet kankaat ovat vaarantuneita (VU).

Kohtalaisen pienelle alueelle on keskittynyt poikkeuksellisen edustava yhdistelmä satakuntalaista suo- ja metsäluontoa. Erämainen ja rannoiltaan vähän rakennettu Rautianjärvi nostaa kohteen arvoa monimuotoisena ja erikoislaatuisena luontokokonaisuutena. Rajausta esitetään hieman laajennettavaksi luoteiskulmasta (kartta 1). Ehdotettavalla laajennusalueella on luonnontilaisen kaltaista ja runsaslahopuustoista kangasmetsää, sekä useita arvokkaita puustoisia korpia. Kohteen merkittävät luonnonarvot huomioiden oikea kaavamerkintä olisi SL. Kohteen nimi olisi suotava muuttaa vastaamaan karttanimeä esimerkiksi Rautianjärvi ja ympäröivät suot.

Taulukko 1. Rautianjärvi ja ympäröivät suot – kohteen luokittelu

Kunta, kylä	**Pääluokka**	2	**Rajaus**	
Pori, Lavia, Kampinkulma	alaluokat	2.4, 1, 3, 6	muutettu	2
Maakuntakaavan kohde	**Luonnontila**		**Muutoksen syy**	
S-2048	luonnontilaisen kaltainen	1	ojitus, hakkuu	1, 2
Seutukaava 5 tunnus	**Palautuvuus**		**Suojeluperuste**	
uusi	itsestään, ennallistaen	1, 2	kasvitieteellinen	2
Satakunnan LSS 1995-98	**Kehityssuunta**		uhanal. Luontotyyppejä	8
379	vakaa, heikkenevä	=, -	luonnontilaisuus	10
Pinta-ala	**Suojelustatus**		**Lähteet** (lähteen numero)	
MK: 77 ha, **uusi:** 85 ha	maak.kaava	1, 12	1, 3, 4, 20	
Lisätiedot: Hyvin säilynyt luonnontila ja ojitusta vähän. Huomattavan monimuotoinen kokonaisuus. Järvi. Saarekkeita, joista osa luonnontilaisia. Uhanalaisia luontotyyppejä merkittävä määrä (VU, EN ja CR).				

Kuva 2. Pohjoisosan avointa nevaa.

Kuva 3. Ehdotetun laajennusosan kallioiden välisiä korpia.

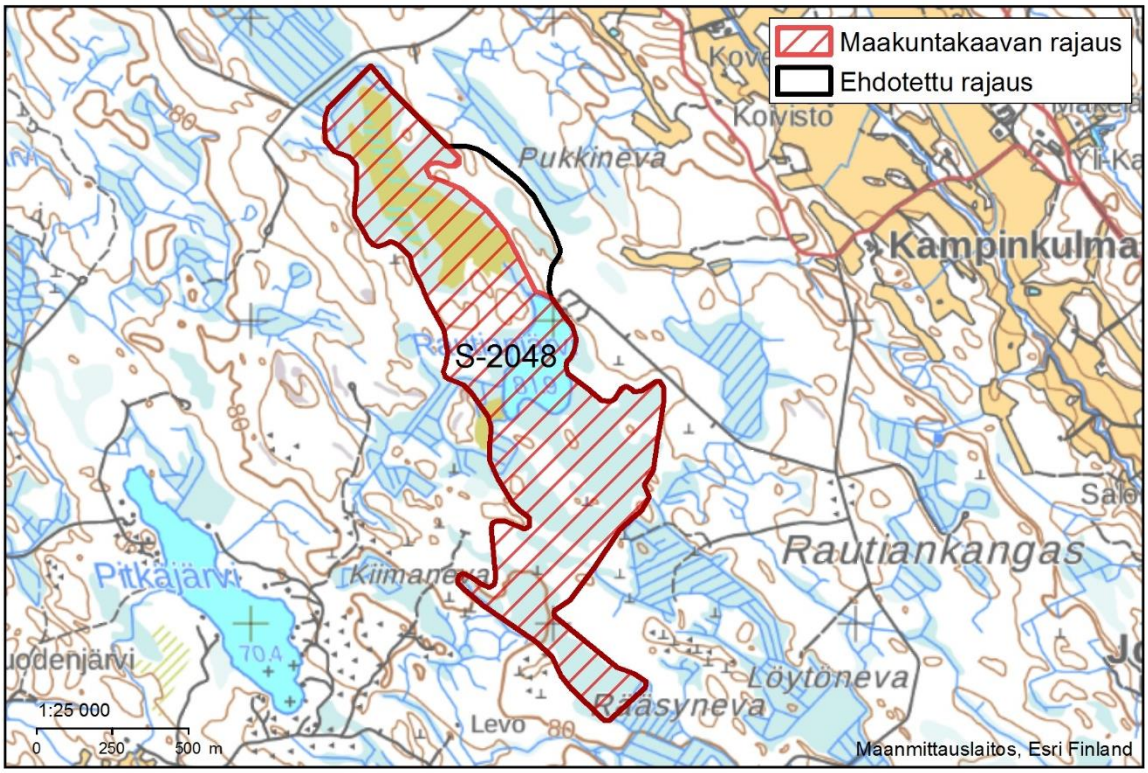

Kartta 1. Rautianjärvi ja ympäröivät suot -kohteen (S-2048) karttarajaus

Kuvat 4-6. Taustalla koillisrannan pari mökkiä. Järven laskupuron niska. Puro laskee luoteeseen ja vedet leviävät tulvien nevalle.

Kuvat 7-9. Pohjoinen neva kuvattuna laskupurolta. Eteläisemmän alueen luhtanevakorpea ja juurakoineen kaatuneita hieskoivuja.

Kuvat 10-12. Alueen keskiosien valuvesiä. Eteläisimpien soiden karuutta.

Lähteet

1 Hakila, Raimo: Satakunnan luonnonsuojeluselvitys. Kuntakohtaiset luontokartoitusaineistot. Julkaisematon. Liittyy julkaisuun A:249. Satakuntaliitto 2000.
2 Vieno, Marja: Satakunnan soiden moninaiskäytön selvitys 2014.
3 Hyvärinen, E.; Juslén, A.; Kemppainen, E.; Uddström, A.; & Liukko, U-M: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019.
4 Kontula, T. & Raunio, A. (toim.): Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet.
5 Vilén, Risto; Vasko, Ville ja Nuotio, Kimmo: Satakunnan maakunnallisesti arvokkaat lintualueet 2006-2014. Porin Lintutieteellinen Yhdistys ry & Rauman Seudun Lintuharrastajat ry 2015. 303 s.
6 Kokemäenjoen rantaosayleiskaavan luontoselvitys. Biota 2003. - 19 s
7 Jutila, Heli; Pykälä, Juha; Lehtomaa, Leena: Satakunnan perinnemaisemat. Suomen ympäristökeskus 1996. (Alueelliset ympäristöjulkaisut 14.) - 198 s.
8 Suominen, J.: Satakunnan kasvit. — Norrlinia 26: 1–783. 2013
9 Rassi, Pertti; Hyvärinen, Esko; Juslén, Aino; Mannerkoski, Ilpo. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010.
10 Vilen, Risto: Kokemäen Sääksjärven linnustolaskenta 2007.
11 Vilen, R. (2014). Kokemäen Sääksjärven linnustolaskenta 2014. Raportti, 10 s. Suomen Ympäristökeskus 2014.
12 Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat. Suomen ympäristö 32/2011. Kohdekuvaukset
13 Kirkkala, Teija & Vilen, Risto: Kokemäenjoen keskiosan vesikasvillisuusselvitys, osa II: Säpilänniemen tutkimusalue 2014-2016 (julkaisematon)
14 Kokemäenjoen rantaosayleiskaava. Kokemäen kaupunki 15.3.2010.
15 Mossberg B & Stenberg L, Suuri Pohjolan kasvio, Tammi 2005.
16 Uotila, P. & Kippo-Edlund, P. 1985: Vesien suurkasvillisuus. Julkaisuissa Tyysjärvi-Muuronen, K. (toim.). Vesiopas – Vedet ja Vesiluonto. ss. 61-90. Suomen Luonnonsuojelun Tuki, Helsinki.
17 Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio, 4. uudistettu painos, 656 s. Luonnontieteellisen keskusmuseon kasvimuseo. Helsinki.
18 Uusi-Seppä, Niina (toim.): Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään, huomenna. Satakunnan Museon julkaisuja 19 2012. 343 s.
19 Kimmo Nuotio; sähköpostiviesti 16.8.2019.
20 GTK. Turvetutkimusraportit.
21 Turo Hjerppe, Sari Väisänen ja Ilkka Sammalkorpi. Vesienhoito Kauvatsan reitillä –nykytila ja toimenpidesuositukset. Suomen Ympäristökeskuksen raportteja 19/24.
22 Kauvatsanjokivarren, Lievijärven ja Kuoppalanjoen osayleiskaava, voimaantulo 8.7.2010. Kokemäen Kaupunki.
23 Kokemäen keskustaajaman osayleiskaavan luontoselvitys. FCG 2015.
24 Ulvilan keskustaajaman yleiskaava. Kaavaselostus. Ulvilan kaupunki 2005.
25 Leineperin osayleiskaava. Ulvilan kaupunki 2006.
26 Petteri Mäkelä, Hyötytuuli; sähköposti 22.8.2019
27 Nuotio, Kimmo & Sillanpää, Matti. Porin Tahkoluodon merituulipuiston lähisaarien pesimälinnusto ja levähtäjät 2018.
28 Soidensuojelun täydennysehdotus. Maastoraportit. Julkaisematon. Varsinais-Suomen ELY-keskus
29 BirdLife Tiira-havaintojärjestelmä. Porin lintutieteellisen yhdistyksen havaintotietokanta.
30 Ahlman, Santtu: Nakkilan taajamaosayleiskaavan luontoselvitys 2010. Ahlman konsultointi & suunnittelu 2010. - 32 s.
31 Ryösä, M. ja Reiniaho, T. 1994: Nakkilan luontoselvitys 1993. — Nakkilan kunta, Nakkilan Lions Club ja Satakunnan metsälautakunta.
32 Karhu, Kari; Lampolahti, Janne: Nakkilan Arantilankosken alueen luontoselvitys. Satakunnan luontotietokeskus 2000. (Raportti 1/2000) - 7 s.
33 Rannikko, L. Kokemäenjoen ja sen sivuhaarojen kalataloudelliset kunnostustarpeet. Kesäkuu 2006. Varsinais-Suomen TE-keskus.
34 Nakkilan taajamaosayleiskaava. Nakkilan kunta. 6.5.2013.
35 Muinaisjäännösrekisteri. www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.79010016

36 Kirkkala, Teija: Pitkäjärven alueen luontoselvitys: Harjavalta, Kokemäki, Kullaa. Lounais-Suomen ympäristökeskus 1996. (Monistesarja 7/96.) - 26 s.
37 Ahlman, S. & Luoma, S. 2013: Isojen lintujen muuttoreitit Satakunnassa – havaintokatsaus. Turun Yliopisto, Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus. 117 s.
38 Tero Toivanen, Timo Metsänen ja Teemu Lehtiniemi: Lintujen päämuuttoreitit Suomessa. BirdLife Suomi ry. 2014
39 Satakunnan vankila Köyliö, suppea luontoselvitys. Senaattikiinteistöt. Luontoselvitykset 2017
40 Esa Hankonen. Lähdeselvitysaineisto. S-posti 1.9.2019
41 Luonnonsuojeluasetuksen liite: luettelo uhanalaisista ja erityisesti suojeltavista lajeista. Ympäristöministeriö 2013.
42 Rintala, Veli-Matti: Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen arvokkaiden kallioalueiden (ge2) nykytilan inventointi -raportti. Satakuntaliitto 2013.
43 Kirkkala, Teija; Ikonen, Iiro: Kalataloudellisesti ja luonnonsuojelullisesti arvokkaat pienvedet Varsinais-Suomessa ja Etelä-Satakunnassa. Vesi- ja ympäristöhallitus 1994. (Monistesarja Nro 593.) - 109 s.
44 Kalinainen, Pertti; Hakila, Raimo: Satakunnan luonnonsuojeluselvitys 1984. Satakunnan seutukaavaliitto 1985. (Sarja A:145.) - 197 s.
45 BirdLife International (2019) Important Bird Areas factsheet: Oura and Enskeri archipelagos. Downloaded from http://www.birdlife.org on 11/09/2019.
46 Sami Luoma; sähköposti 11.9.2019
47 Mykrä, Sakari: Porin kaupungin alueen pienvesien inventointi 1990 / Limnell, Marko: Eräiden Porin kaupungin virkistys- ja suojelualueiden sudenkorennot 1989. Porin ympäristönsuojelulautakunta 1991. (Julkaisu 1/91.) - 48 s.
48 Mattila, Olli: Meri-Porin osayleiskaava-alueen luontoselvitys 1995. Porin kaupunginkanslian kaavoitusosasto 1996. (Porin kaupunkisuunnittelusarja C 46/1996.) - 40 s.
49 Jutila, Heli M.: Seed bank and emergent vascular flora of ballast areas in Reposaari, Finland. 1996. - Ann. Bot. Fenn. 33, s. 165 - 182.
50 Jutila, Heli M.: Seed banks of river delta meadows on the west coast of Finland. 2002. - Ann. Bot. Fenn. 39, s. 49 – 61.
51 Kimmo Nuotio; sähköpostiviesti 20.8.2019
52 Pasi Alanko; sähköpostiviesti 6.8.2019
53 Pomarkun-Siikaisten Isojärven tilan perusselvitys. Toim. Seppo Salonen. Pomarkun kunta 2002. - 89 s.
54 Jan Eerala; sähköposti 25.9.2019
55 Vilen, Risto; Porin Levon asemakaavan linnustoselvitys 2013. Genius Loci Luonto- ja kulttuuripalvelut.
56 Porin Yyterin lomakylän asemakaava-alueen linnusto- ja liito-oravaselvitys 2011. Ahlman konsultointi & suunnittelu
57 Heikurinen, J & Nieminen, M.; Merikarvian kalastusalueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2013-2017.
58 Koivunen, S., Nukki, H., Salokangas, S. Satakunnan Vesistöt – Käyttö, ja kunnostustarpeet. Pyhäjärvi-instituutti 2006.
59 Pohjajoen inventointi vuonna 2013. Kala- ja vesimonisteita nro 115. Kala- ja vesitutkimus Oy. 2013
60 Mattila, Olli: Pohjoisen satamatien jatkeen rakentaminen: yleissuunnitelman laadintaan liittyvä luonto- ja maisemaselvitys. Porin kaupungin kaavoitusosasto 1995. - 18 s.
61 rky.fi
62 Rintala, Veli-Matti: Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen arvokkaiden kallioalueiden (ge2) nykytilan inventointi -raportti. 27 s. + kohdekuvaukset. Satakuntaliitto 2013.
63 Sami Luoma; sähköposti 29.9.2019
64 Hertta-tietojärjestelmä; eliölajit. Suomen ympäristökeskus (SYKE).
65 Suomen lajitietokeskus. Laji.fi. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Luomus.
66 Ala-Risku, Terhi; Rantayleiskaavan luontoselvitys, Jämijärvi. Pohjanmaan luontotieto 2016.
67 Jutila, Heli; Pykälä, Juha; Lehtomaa, Leena: Satakunnan perinnemaisemat. Suomen ympäristökeskus 1996. (Alueelliset ympäristöjulkaisut 14.) - 198 s.
68 Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 31–34. Suomen ympäristö 1/2017
69 Härjämäki, Kimmo & al.: Maa- ja metsätalousalueiden monimuotoisuus ja kosteikot, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen julkaisuja, 2011.
70 Esa Hankonen; sähköposti 29.5.2019

71 Kaunissaaren maastokäyntimuistio 15.08.2016.Ikonen, Iiro.
72 Itämies, Juhani: Raportti kiurunkannuksen (Corydalis solida) ja pikkuapollon (Parnassius mnemosyne) kartoituksista Rauman ja Eurajoen alueella kesällä 2013. Varsinais-Suomen ELY-keskus 2013.
73 Kaunissaaren hoitoa koskeva aloite Eurajoen kunnalle 8.8.2019. Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri ry 7 s.
74 Anu Saarinen ja Ossi Siivonen: Kaunissaaren putkilokasvillisuusselvitys 2005. Opinnäytetyö.
75 Kimmo Nuotio; sähköposti 8.9.2019
76 Ville Vasko; sähköposti 8.8.2019
77 Raimo Sundelin; sähköposti 2.9.2019
78 Kalle Haapala; sähköposti 4.9.2019
79 Esa Hankonen; sähköposti 17.6.2019
80 Rauman Unajan ja Voiluoto–Anttilan osayleiskaavojen luontoselvitys 2012. Rauman kaupunki. Ahlman konsultointi & suunnittelu
81 Tuovinen, Teemu: Karvianjoen pohjoisosan taimenpuroinventoinnit. Raportteja 83/2014. Varsinais-Suomen ELY-keskus. 140 s.
82 Euran Väsönsuon nummirahkasammalselvitys 2016. Tmi Esa Hankonen 2016. 10 s.
83 Esa Hankonen; sähköposti 17.10.2019
84 Rautiainen, Pirjo: Karvia: osayleiskaava-alueen luontoselvitys 2005. 2005. - 13 s
85 Ala-Risku, Terhi: Karvianjoen eteläosan seutukaavan suojelurajauksen ja liito-oravareviirien tarkistus 2010. Tmi-Pohjanmaan Luontotieto
86 Esa Hankonen; sähköposti 1.9.2019
87 Luonnontieteellisen keskusmuseon kasviatlas: http://koivu.luomus.fi/kasviatlas/
88 Sari Koivunen, Heli Nukki, Susanna Salokangas: Satakunnan vesistöt Käyttö ja kunnostustarpeet Pyhäjärvi-instituutin julkaisuja Sarja B nro 12. Eura 2006.
89 Juutinen, Riikka (toim.). Lähteikköjen ennallistamistarve - hyönteislajiston tarkastelu ja koko hankkeen yhteenveto. Metsähallitus, Vantaa, 2010. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 193. 133 s.
90 Britschgi, Ritva, Rintala, Jari, Puharinen, Suvi-Tuuli. Pohjavesialueet – opas määrittämiseen, luokitukseen ja suojelusuunnitelmien laadintaan. Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2018
91 Hankonen Esa 2018: Satakunnan pohjavesialueiden E-luokka -luontotyyppiselvityksen 2018 väliraportti
92 Esa Hankonen; sähköposti 23.9.2019
93 Hankonen Esa 2019: Satakunnan pohjavesialueiden E-luokka -luontotyyppiselvityksen 2019 kohdekuvaukset (julkaisematon).
94 Salmi, Pasi; Karén, Virpi: Pukanluoman Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. (Varsinais-Suomen ELY-keskus, 2014-06)
95 Esa Hankonen; sähköposti 2.11.2019
96 Esa Hankonen. Uhanalaisten kasvien selvityksiä Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa 2016.
97 Sini Solala; sähköposti 11.11.2019